

Č. j.: SPCSS – 00029/2022

SPCSS

Státní pokladna
Centrum sdílených služeb

Etický kodex

**Evidenční číslo
3/2022**

Počet listů:
11
Počet příloh/listů:
2/57

Obsah

I.	Úvodní ustanovení	2
II.	Předmět úpravy a rozsah působnosti.....	3
III.	Definice zkratk a pojmů.....	3
IV.	Základní ustanovení	3
V.	Vztah vůči státu a občanské společnosti	4
VI.	Vztah vůči zakladateli	4
VII.	Vztah vůči zákazníkům	5
VIII.	Vztah vůči obchodním partnerům a veřejnosti	5
IX.	Vztah k zaměstnancům	5
X.	Profesionalita	6
XI.	Nestrannost	6
XII.	Střet zájmů	6
XIII.	Plnění pracovních povinností a nakládání se svěřenými prostředky	7
XIV.	Korupce	7
XV.	Mlčenlivost.....	8
XVI.	Ochrana osobních údajů.....	8
XVII.	Genderová rovnost.....	9
XIX.	Reprezentace	10
XX.	Uplatnitelnost a vymahatelnost	10
XXI.	Závěrečná ustanovení.....	11

I. Úvodní ustanovení

Státní pokladna Centrum sdílených služeb, s. p., se hlásí k dále uvedeným zásadám chování, jejichž přijetím činí podstatný krok k uplatnění své odpovědnosti jako člena společnosti, obchodního partnera i v rámci pracovních vztahů. Zájmem SPCSS je zákonným způsobem provozovat svoji činnost s vysokou mírou respektu k etickým normám a právům zákazníků, obchodních partnerů a veřejnosti a v žádném případě se jakýmkoli způsobem nepodílet na trestné činnosti. Zásady chování nastavují klíčové principy, které ve svém souhrnu tvoří základy podnikové kultury organizace a jsou nedílnou součástí každodenní práce jejích zaměstnanců. Státní podnik Státní pokladna Centrum sdílených služeb, s. p., si je vědom, že nevhodné chování jediného zaměstnance může závažným způsobem poškodit celý podnik, a to od ztráty dobré pověsti až ke vzniku trestní odpovědnosti. Přijatý etický kodex podporuje všechny zaměstnance a odpovědné osoby ve zvládnání právních a etických výzev, se kterými se dennodenně setkávají. Cílem Etického kodexu je vytvářet, udržovat a prohlubovat důvěru v činnost podniku a podnik samotný.

II. Předmět úpravy a rozsah působnosti

1. Tento Etický kodex stanovuje základní pravidla profesionálního chování zaměstnanců SPCSS.
2. Etický kodex je vnitropodnikový předpis a je závazný v celém rozsahu pro SPCSS a zaměstnance. Zaměstnancům je dostupný z intranetu podniku, případně z webových stránek SPCSS, kde je přístupný též pro zákazníky, obchodní partnery a veřejnost.
3. Etický kodex se týká oblasti morálních pravidel. Je organicky propojen s dalšími vnitropodnikovými předpisy SPCSS, které rovněž stanoví zásady a pravidla chování SPCSS a dotčených osob. Etický kodex je v souladu se všemi ostatními vnitropodnikovými předpisy SPCSS, na které navazuje, případně odkazuje, a které doplňuje.
4. Účelem tohoto Etického kodexu je vymezit a podporovat žádoucí normy chování zaměstnance ve vztahu k SPCSS, spolupracovníkům, zákazníkům, obchodním partnerům a veřejnosti.

III. Definice zkratk a pojmů

Compliance manager	Osoba určená v SPCSS pro oznamování škodlivého jednání
Etický kodex	Etický kodex SPCSS
Pověřená osoba	Pověřenou osobou pro účely řešení sexuálního obtěžování a šikany na pracovišti dle čl. XVIII. je vedoucí personálního oddělení
SPCSS nebo podnik	Státní pokladna Centrum sdílených služeb, s. p.
Zaměstnanec	Zaměstnanci SPCSS a odpovědné osoby ¹

IV. Základní ustanovení

1. Každý zaměstnanec SPCSS při svém jednání a rozhodování dodržuje a ctí zákonnost všech postupů a rovný přístup ke všem fyzickým i právnickým osobám.
2. Každý zaměstnanec SPCSS dodržuje při svém jednání právní řád České republiky a řídí se vnitropodnikovou dokumentací SPCSS. Při plnění úkolů SPCSS jedná zaměstnanec pouze v rozsahu určených kompetencí a v souladu s jejich účelem.
3. Každý zaměstnanec je povinen jednat tak, aby nepoškodil dobré jméno a dobrou pověst SPCSS.

¹ Odpovědnou osobou se dle ustanovení § 8 odst. 1 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob myslí: 1) statutární orgán nebo člen statutárního orgánu SPCSS, anebo jiná osoba, která je oprávněna jménem nebo za SPCSS jednat; 2) ten, kdo u SPCSS vykonává řídicí nebo kontrolní činnost; 3) ten, kdo vykonává rozhodující vliv na řízení SPCSS, jestliže jeho jednání bylo alespoň jednou z podmínek vzniku následku zakládajícího trestní odpovědnost SPCSS.

4. Každý zaměstnanec dbá na dodržování obecně uznávaných etických zásad, rozvíjení pozitivních vztahů se zákazníky a obchodními partnery a zdržení se jakéhokoliv protiprávního jednání s důrazem na eliminaci či snížení rizik vzniku trestní odpovědnosti SPCSS vyplývajících ze zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, v platném znění (dále jen „ZTOPO“).
5. Zaměstnanec jedná v duchu nedotknutelných hodnot lidské důstojnosti a svobody ve vztahu ke spolupracovníkům, smluvním partnerům a veřejnosti, nepoužívá násilí a hrozby vůči jiným osobám s cílem donutit je k určitému chování a dále zachovává loajalitu k SPCSS.
6. Zaměstnanci chrání práva duševního vlastnictví, respektují a chrání duševní vlastnictví třetích stran.

V. Vztah vůči státu a občanské společnosti

1. SPCSS uchovává veškeré své oficiální dokumenty a vede účetnictví v souladu s příslušnými právními předpisy.
2. SPCSS aktivně spolupracuje s orgány veřejné moci; vždy jim včas poskytuje relevantní, úplné a pravdivé informace.
3. SPCSS klade důraz na otevřenou komunikaci se zaměstnanci, obchodními partnery i veřejností. Každý zaměstnanec je odpovědný za dodržování interních pravidel komunikace, aby bylo zajištěno jednotné a konzistentní vystupování SPCSS navenek. Informace o činnosti SPCSS, plnění jeho funkcí, jakož i informace určené veřejnosti sděluje za SPCSS výhradně zaměstnanec, který je k tomu určen generálním ředitelem. SPCSS zveřejňuje informace o své činnosti a svých činnostech, zejména na svých webových stránkách.
4. SPCSS neposkytuje žádné dary a neoprávněné výhody politickým stranám, politickým hnutím, politicky činným osobám, ani jiným subjektům, které jsou v úzkém vztahu s politickými stranami.
5. Zaměstnanci se chovají tak, aby nevznikaly žádné ekologické škody, a při svých pracovních postupech chrání životní prostředí.

VI. Vztah vůči zakladateli

SPCSS jedná v zájmu, ke kterému byl svým zakladatelem založen, a pravidelně jej informuje o své strategii, aktuální finanční situaci a dosažených výsledcích; při řízení svědomitě aplikuje zásadu poctivosti, odpovědnosti a transparentnosti.

VII. Vztah vůči zákazníkům

1. Zaměstnanci plní své povinnosti vyplývající z právního řádu a nepřijímají závazky, které nebudou schopni dodržet.
2. Zaměstnanci při nabízení služeb sdělují zákazníkům pravdivé, nezkreslené a úplné informace, podané jasnou a srozumitelnou formou. Stejným způsobem rovněž odpovídají na všechny dotazy zákazníků. SPCSS se nedopouští klamavé reklamy.

VIII. Vztah vůči obchodním partnerům a veřejnosti

1. Zaměstnanci jednájí se svými obchodními partnery profesionálně a korektně a budují vzájemnou důvěru.
2. SPCSS zachovává obchodní tajemství a respektuje důvěrnost informací o svých obchodních partnerech.
3. Při vyjednávání smluvních vztahů s obchodními partnery jsou odpovědní zaměstnanci povinni zvážit rizika uzavření smluvního vztahu, včetně prověření obchodního partnera v dostupných veřejných rejstřících (např. insolvenční rejstřík či evidence nespolehlivých plátců daně). Na případná rizika uzavření smluvního vztahu je odpovědný zaměstnanec povinen upozornit SPCSS.
4. Zaměstnanec jedná ve vztahu k veřejnosti nestranným způsobem. Zaměstnanec nevykonává veřejnou činnost, která by mohla narušit dobrou pověst SPCSS.
5. Zaměstnanec se vyhýbá takovým činnostem, chování a jednání, které by mohly ohrozit dobré jméno SPCSS v očích veřejnosti nebo dokonce zavdat příčinu k ovlivňování zaměstnance. Jedná tak, aby jeho chování přispívalo k dobrému jménu SPCSS.
6. Ve vztahu k veřejnosti jedná zaměstnanec s nejvyšší mírou zdvořilosti, vstřícnosti a ochoty.

IX. Vztah k zaměstnancům

1. SPCSS se zavazuje dodržovat právní předpisy garantující zaměstnancům takové pracovní podmínky a prostředí, které umožňují bezpečný výkon práce. SPCSS prostřednictvím intranetu nabízí zaměstnancům přístup k informacím o zásadních změnách v organizační struktuře, fungování a činnostech SPCSS.
2. SPCSS aktivně podporuje pravidelné vzdělávání svých zaměstnanců.

X. Profesionalita

1. Zaměstnanec vykonává svoji práci na vysoké odborné úrovni, s nejvyšší mírou slušnosti, porozumění a ochoty a bez jakýchkoli předsudků, v souladu se zásadou rovných příležitostí bez ohledu na barvu pleti, pohlaví, národnost, náboženství, etnickou příslušnost nebo jiné charakteristiky. Nepřipouští diskriminaci či obtěžování. Za kvalitu své práce a za rozvíjení svých odborných znalostí je osobně odpovědný každý zaměstnanec.
2. Zaměstnanec jedná korektně a dle pravidel slušného chování s ostatními spolupracovníky i se zaměstnanci jiných podniků, orgánů veřejné správy, institucí a dalších subjektů, respektuje znalosti a zkušenosti svých spolupracovníků i jiných odborníků a účinně je využívá i pro svůj odborný růst.
3. V mezích zákona volí zaměstnanec vždy nejvhodnější řešení s ohledem na zájmy SPCSS a na rozhodné okolnosti konkrétního případu. Dbá na to, aby rozhodování nemohlo být z objektivního hlediska vnímáno jako nespravedlivé; do práv osob zasahuje jen za podmínek stanovených zákonem, a to v nezbytném rozsahu.
4. Při volbě nejvhodnějšího postupu zaměstnanec respektuje v mezích právních předpisů též Strategii SPCSS, koncepcí, priority a cíle SPCSS, řídí se pokyny nadřazených vydanými v souladu s tímto Etickým kodexem a nastavenými vnitropodnikovými procesy.

XI. Nestrannost

1. Zaměstnanec dbá na to, aby jeho rozhodování bylo objektivní, nestranné a přijaté řešení bylo vždy v souladu se zájmem SPCSS. Při rozhodování nesmí zaměstnanec preferovat osobní či skupinové zájmy ani se nechat ovlivnit pozitivními či negativními vztahy ke konkrétním osobám. Zaměstnanec se zdrží také všeho, co by mohlo ohrozit důvěru v nestrannost jeho rozhodování.
2. Ve shodných nebo podobných případech jedná zaměstnanec tak, aby mezi jednotlivými postupy nevznikaly rozdíly, jež není možné odůvodnit objektivními skutečnostmi, zejména konkrétními okolnostmi daného případu.
3. Zaměstnanec vystupuje vůči účastníkům právních vztahů objektivně tak, aby je neuváděl v omyl o jejich právech a povinnostech, informuje je srozumitelně; veškerá hodnocení provádí profesionálně, objektivně, bez emocí a bez sledování osobního prospěchu a v souladu s právem a spravedlností.

XII. Střet zájmů

1. Zaměstnanec předchází svým jednáním situacím, ve kterých by byl vystaven možnému střetu svého soukromého zájmu a zastávaného pracovního místa. Soukromý zájem zahrnuje jakoukoliv výhodu pro něj, jeho rodinu, blízké a příbuzné osoby a právnické nebo fyzické osoby, se kterými měl nebo má obchodní nebo politické vztahy.
2. Zaměstnanec nesmí ohrozit zájem SPCSS tím, že se bude odvolávat na svou pracovní pozici nebo funkci ve věcech, které nesouvisejí s plněním jemu

svěřených úkolů.

3. Zaměstnanec se nezúčastní žádné činnosti, která se neslučuje s řádným výkonem jeho pracovních povinností nebo tento výkon omezuje.
4. Pokud si zaměstnanec není jistý, zda jde o činnost slučitelnou se zájmem SPCSS, projedná záležitost se svým nadřízeným.

XIII. Plnění pracovních povinností a nakládání se svěřenými prostředky

1. Zaměstnanec vyřizuje pracovní záležitosti zodpovědně, bez zbytečných průtahů, nejpozději ve lhůtách stanovených zákonem a vnitropodnikovou dokumentací SPCSS.
2. Při plnění jemu svěřených úkolů postupuje zaměstnanec tak, aby SPCSS nevznikaly zbytečné náklady. K pracovním činnostem přistupuje proaktivně, hledá nová řešení, postupy a cesty.
3. Zaměstnanec vynakládá v souladu s právními předpisy veškeré úsilí, aby zajistil maximálně efektivní a hospodárné spravování a využívání finančních zdrojů a zařízení, které mu byly svěřeny, jakož i služeb, které mu byly poskytnuty. S těmito svěřenými prostředky nakládá efektivně a hospodárně.
4. Zaměstnanci si nepřivlastňují pro svou potřebu nebo potřebu jiné osoby zdroje nebo majetek SPCSS nebo ostatních zaměstnanců/zákazníků/smluvních partnerů a ani nevyužívají bez souhlasu SPCSS materiál a informační vybavení k soukromým účelům, včetně podnikání.

XIV. Korupce

1. Zaměstnanec dodržuje stanovené etické zásady, aktivně podporuje etické jednání a podílí se na vytváření protikorupčního prostředí, v souladu s vnitropodnikovými předpisy SPCSS. Uvědomuje si, že selhání jednotlivce v oblasti etiky má dopad na SPCSS jako celek, a proto jde ostatním příkladem.
2. Zaměstnanec nesmí při svém rozhodování a v souvislosti s rozhodováním přijímat ani vyžadovat dary či jiná zvýhodnění pro sebe nebo někoho jiného, popřípadě jakýmkoli jiným způsobem připustit ovlivnění plnění jemu svěřených úkolů, objektivního hodnocení věci a nestranného rozhodování. Dary nebo výhody poskytované zaměstnanci zaměstnavatelem tímto nejsou dotčeny.
3. Zaměstnanec jedná tak, aby se při plnění jemu svěřených úkolů v SPCSS nedostal do postavení, ve kterém by byl zavázán nebo se cítil být zavázán oplatit službu či laskavost, která mu byla prokázána.
4. Zaměstnanec se vyvaruje vztahů vzájemné závislosti a nepatřičného vlivu jiných osob (klientelismus, nepotismus), jež by mohly ohrozit jeho nestrannost.
5. Jakékoli korupční jednání nebo neetické jednání nebo podezření na takové jednání, o kterém se zaměstnanec dozvěděl hodnověrným způsobem, je povinen oznámit Compliance managerovi. Veškerá tato oznámení a způsob jejich projednání posoudí Compliance manager, který je určen SPCSS a který

stojí mimo organizační strukturu SPCSS.

6. Oznámení týkající se podezření na korupční jednání lze učinit
 - a) prostřednictvím e-mailu na elektronickou adresu: korupce@spcss.cz
 - b) písemně či osobně (popř. telefonicky) na adrese:
Státní pokladna Centrum sdílených služeb, s. p.
Compliance manager
Na Vápence 915/14
130 00 Praha 3 – Žižkov
Tel.: 225 515 222
 - c) využitím elektronického formuláře na webových stránkách podniku v části informace pro veřejnost.
7. V případech, kdy má zaměstnanec pochybnost, zda postupuje v souladu s tímto článkem, nebo si není jistý, jak se má v konkrétní situaci zachovat, se zaměstnanec obrátí na svého nadřízeného a postupuje dle jeho pokynů.

XV. Mlčenlivost

1. Zaměstnanec zachovává mlčenlivost o skutečnostech, které se dozvěděl v souvislosti s plněním svých pracovních úkolů, jež by mohly poškodit nebo ohrozit činnost SPCSS. Povinnost mlčenlivosti se nevztahuje na skutečnosti, které zakládají podezření na korupční jednání.
2. Zaměstnanec je povinen zachovat mlčenlivost o skutečnostech, které se dozvěděl při výkonu své pracovní činnosti, zejména o osobních údajích nebo utajovaných informacích v rozsahu stanoveném právními předpisy a vnitropodnikovými předpisy, pokud není této povinnosti v souladu s právními předpisy zproštěn.

XVI. Ochrana osobních údajů

1. Při každém zpracování či jiném přístupu k osobním údajům SPCSS respektuje soukromí a osobní život dotčených osob a veškerá jejich práva.
2. Zpracování osobních údajů jako jejich správce provádí SPCSS pouze pro dosažení jednoznačně vyjádřeného, legitimního a právem nezakázaného účelu, a to pouze na základě řádného a dokumentovaného právního titulu.
3. Osobní údaje jako jejich správce SPCSS shromažďuje pouze v rozsahu, který je zcela nezbytný pro dosažení konkrétního účelu zpracování, a uchovává je pouze po nezbytnou dobu.
4. Konkrétní podmínky zpracování osobních údajů jsou upraveny ve Směrnici o ochraně a zpracování osobních údajů.

XVII. Genderová rovnost

1. Genderová rovnost je koncept, který říká, že všichni lidé jsou svobodní, a to bez omezení, která určují genderové role. Rozdílné chování, aspirace a potřeby žen a mužů budou považovány za rovné, budou stejně hodnoceny a stejně podporovány. Cílem dosažení rovnoprávnosti není popření všech rozdílů mezi pohlavími, ale rovnost.
2. SPCSS respektuje požadavky genderové rovnosti. SPCSS zajišťuje při výkonu práv a povinností rovné zacházení se všemi zaměstnanci. Pod pojmem „zaměstnanec“ se rozumí zaměstnanec nebo zaměstnankyně v závislosti na obsazení tohoto pracovního místa mužem nebo ženou. Totéž platí pro ostatní pojmy obdobného charakteru.

XVIII. Sexuální obtěžování a šikana na pracovišti

1. Sexuální obtěžování a šikana na pracovišti představují velmi negativní jevy s řadou dopadů na individuální i celospolečenské úrovni. Vedou ke snížení lidské důstojnosti a ohrožují celkové klima na pracovišti. Toto jednání považuje zaměstnavatel za zcela nepřijatelné.
2. SPCSS podporuje zdravé, kooperující, respektující a bezpečné vztahy mezi zaměstnanci a odmítá šikanózní chování a redukci osob na jejich sexualitu, vzhled či příslušnost k tomu nebo onomu pohlaví. Ocenění zaměstnance v podniku vychází výhradně z jeho schopností a pracovních kompetencí.
3. Zaměstnanci mají právo, v případě podezření na šikanu nebo sexuální obtěžování na pracovišti, podat stížnost a zaměstnavatel je povinen se stížností zabývat. Stížnost má možnost podat i nezúčastněná osoba, která se o šikaně či sexuálním obtěžování na pracovišti nějakým způsobem dozvěděla (byla jeho svědkem či svědkyní).
4. Oznámení týkající se podezření na šikanu nebo sexuální obtěžování na pracovišti lze učinit
 - a) písemnou formou – e-mailová zpráva, dopis vhozený do schránky důvěry či předaný personálnímu oddělení nebo vedení SPCSS;
 - b) ústní formou – oznámení podané ústně pověřené osobě.
5. Pověřená osoba má povinnost se takovýmto oznámením vždy zabývat.
6. Postup řešení stížnosti:
 - a) jednání pověřené osoby s oznamovatelem či oznamovatelkou z důvodu popisu události, vč. předložení důkazů, seznamu případných dalších svědků a svědkyň. Z jednání provede pověřená osoba záznam;
 - b) projednání stížnosti s osobou, která se měla škodlivého jednání dopustit, svědky a svědkyněmi;
 - c) jednání pověřené osoby s vedoucími nadřízenými zaměstnanci oznamovatele či oznamovatelky a osoby, která se oznamovaného jednání měla dopustit (pokud se stížnost netýká jich), řediteli dotčených úseků (pokud se stížnost netýká jich), interním auditorem/auditorkou (pokud se stížnost netýká jeho/jí) a jejich informování o stížnosti a všech dosud

- získaných informacích, zejména pak poskytnutí záznamu popisu události, případně zajištění osobního jednání s osobou podávající stížnost;
- d) uzavření jednání o případu a vydání konečného stanoviska zaměstnavatele vč. případného návrhu dalšího řešení v souladu s příslušnými vnitropodnikovými či právními předpisy;
 - e) oznámení výsledku řešení generálnímu řediteli podniku.

XIX. Reprezentace

1. Povinností každého zaměstnance je dbát na svůj zevnějšek. Oděv musí vždy odpovídat potřebám, pracovnímu zařazení a prostředí.
2. Obzvláštní důraz klade zaměstnanec na volbu svého oděvu při kontaktu se zákazníkem nebo dodavatelem.
3. Zaměstnanec jedná s každým ohleduplně, způsobem přiměřeným jeho sociálním schopnostem a komunikačním potřebám a respektuje jeho individualitu. Veškerá jednání s dotčenými osobami vede zaměstnanec taktně a způsobem, který respektuje důstojnost těchto osob.
4. Zaměstnanec svým jednáním a vystupováním podporuje důvěryhodnost a dobré jméno SPCSS.

XX. Uplatnitelnost a vymahatelnost

1. Etický kodex navazuje na základní práva a povinnosti zaměstnanců uvedené v zákoníku práce, organizačním a pracovním řádu SPCSS. Porušení Etického kodexu bude posuzováno jako porušení uvedených vnitropodnikových předpisů SPCSS, a tím i zákoníku práce, který ukládá povinnost dodržovat vnitřní předpisy zaměstnavatele.
2. Náhrada případné škody bude řešena podle příslušných ustanovení zákoníku práce, resp. občanského zákoníku.
3. Zaměstnancům SPCSS se poskytuje možnost obrátit se na Compliance managera s jakýmkoli podezřením na jednání v rozporu s Etickým kodexem. Oznámení na neetické jednání lze učinit na emailové adrese: etika@spcss.cz.

XXI. Závěrečná ustanovení

1. Zaměstnanec se aktivně snaží podporovat etické jednání na pracovišti. Odpovědné osoby a vedoucí zaměstnanci SPCSS jednají tak, aby byli příkladem pro ostatní zaměstnance, které tím vedou k čestnému jednání, slušnosti a osobní zodpovědnosti. Stejně tak musejí být vzorem všichni nadřízení vůči svým podřízeným.
2. Dodržování tohoto Etického kodexu je povinen kontrolovat každý vedoucí zaměstnanec.
3. SPCSS se zavazuje pravidelně provádět proškolení všech zaměstnanců o normách obsažených v tomto Etickém kodexu, stejně tak jako o riziku vzniku, předcházení a zamezení trestní odpovědnosti SPCSS. S Etickým kodexem budou seznamováni noví zaměstnanci v rámci úvodního školení, jehož část bude věnována právě tématu korupce (např. korupční rizika, indikátory korupčního jednání).
4. Za správnost a aktualizaci tohoto Etického kodexu odpovídá garant.
5. SPCSS si je vědom potřeby průběžné aktualizace, doplňování a rozvíjení Etického kodexu.
6. Ruší se Etický kodex ev. č. 3/2021 ze dne 9. dubna 2021.
7. Tento Etický kodex nabývá platnosti dnem podpisu a účinnosti dnem vyhlášení v podniku.

Přílohy:

Příloha č. 1 – Manuál trestní odpovědnosti SPCSS – Obecná část

Příloha č. 2 – Manuál trestní odpovědnosti SPCSS – Praktická část

V Praze dne dle elektronického podpisu

Ing. Vladimír Dzurilla
generální ředitel

Manuál trestní odpovědnosti SPCSS

Obecná část

Trestní odpovědnost právnických osob zavedl zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (dále jen „ZTOPO“). Tento zákon umožňuje stíhat, odsoudit a potrestat právnickou osobu, která spáchala trestný čin. Pokud ZTOPO nestanoví jinak, použije se na trestní odpovědnost právnických osob zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „TZ“) a při řízení proti nim zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) (dále jen „TR“).

I. ČÁST – OBECNÉ

1. SPCSS JAKO PRÁVNICKÁ OSOBA

Dle občanského zákoníku je právnická osoba „*organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost, nebo jehož právní osobnost zákon uzná.*“¹

Typickým příkladem právnické osoby jsou obchodní společnosti (veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost), družstva nebo spolky. Právnické osoby mají název, sídlo a IČO (identifikační číslo osoby), tyto údaje se zpravidla zapisují do veřejných rejstříků, např. do obchodního nebo spolkového rejstříku, a jsou veřejně dostupné.

Obce a kraje jsou také právnické osoby, ZTOPO se na ně však nevztahuje, pokud vykonávají veřejnou moc. Stejně tak nelze ZTOPO použít ani na Českou republiku.

ZTOPO nelze použít na subjekty, které nejsou právnickými osobami – např. svěřenské fondy, správní úřady (tyto subjekty vůbec nejsou trestně odpovědné), nebo na fyzické osoby podnikající – živnostníky, advokáty (tyto osoby jsou trestně odpovědné jako fyzické osoby dle TZ).

SPCSS je státním podnikem, založeným v souladu se zákonem č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů, který je právnickou osobou provozující podnikatelskou činnost s majetkem státu vlastním jménem a na vlastní odpovědnost.

SPCSS je právnickou osobou, na kterou dopadá trestní odpovědnost dle ZTOPO.

¹ § 20 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

2. PŘIČITATELNOST – ZÁKLADNÍ PODMÍNKA TRESTNÍ ODPOVĚDNOSTI PRÁVNICKÝCH OSOB

Protože právnická osoba je právní konstrukt a nikoli živý člověk, nemůže se sama přímo dopustit protiprávního jednání. Přisouzení trestného činu právnické osobě vyžaduje tedy faktické spáchání trestného činu osobou fyzickou. Přesto však může být právnická osoba za trestné činy odpovědná, pakliže jsou jí tzv. **přičitatelné**. Přičitatelnost trestného činu právnické osobě stanoví podmínky a okolnosti, za kterých lze právnické osobě trestný čin spáchaný fyzickou osobou či kolektivem fyzických osob přičíst.

Přičitatelnost je podmínka trestní odpovědnosti právnických osob. V trestním řízení je nutné ji prokázat, jinak v něm nelze pokračovat.

Kdy lze právnické osobě přičíst jednání fyzické osoby?

V ČR je trestní odpovědnost založena na zásadě odpovědnosti za zavinění (*nullum crimen sine culpa*). Zavinění právnické osoby ve vztahu ke spáchání trestných činů je odvozováno od zavinění fyzické osoby.

Ustanovení § 8 ZTOPO stanoví, že právnické osobě lze přičíst jednání fyzické osoby pouze tehdy, pokud jde o jednu z alternativ jednání „**v zájmu právnické osoby**“ nebo „**v rámci její činnosti**“.

SPCSS lze přičíst jednání fyzické osoby, pokud se jej dopouští v zájmu SPCSS nebo v rámci činnosti SPCSS.

O jakou fyzickou osobu se musí jednat, aby bylo její jednání právnické osobě přičitatelné?

Právnické osobě není možné přičíst jednání jakékoli osoby. Musí se jednat o osoby uvedené ve výčtu § 8 odst. 1 ZTOPO:

- a) **statutární orgán nebo člen statutárního orgánu**, anebo jiná osoba ve vedoucím postavení v rámci právnické osoby, která je oprávněna jménem nebo za právnickou osobu jednat,
- b) **osoba ve vedoucím postavení** v rámci právnické osoby, která u této právnické osoby vykonává řídicí nebo kontrolní činnost, i když není osobou uvedenou v písmenu a),
- c) **ten, kdo vykonává rozhodující vliv na řízení** této právnické osoby, jestliže jeho jednání bylo alespoň jednou z podmínek vzniku následku zakládajícího trestní odpovědnost právnické osoby, nebo

- d) **zaměstnanec** nebo osoba v obdobném postavení při plnění pracovních úkolů, i když není osobou uvedenou v písmenech a) až c)².

Od 1. 12. 2016 došlo ohledně tohoto výčtu k několika důležitým změnám. Pokud totiž za právnickou osobu bude nyní jednat třetí osoba, např. na základě příkazní smlouvy, nebude se její jednání právnické osobě přičítat, neboť tato osoba není ve vedoucím postavení v rámci právnické osoby, jak požaduje § 8 odst. 1 písm. a) ZTOPO.

SPCSS lze přičítat pouze jednání fyzické osoby, uvedené ve výčtu výše.

Může se právnická osoba zprostit trestní odpovědnosti?

ANO, za splnění určitých podmínek. Novela ZTOPO rozšířila možnost zproštění se trestní odpovědnosti právnických osob. Právnická osoba se trestní odpovědnosti zprostí, pokud **vynaložila veškeré úsilí, které na ní bylo možno spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu osobami výše uvedenými zabránila.**³

Zákonná úprava tedy říká, že právnické osobě se jednání výše uvedených fyzických osob nejprve přičte, a poté je na právnické osobě, zda přijala účinný a na míru připravený Compliance program, který by jí trestní odpovědnosti za jednání fyzických osob zprostil či nikoli.

Funkční Compliance program si však nelze představovat pouze jako souhrn vnitropodnikových předpisů SPCSS, které byly vytvořeny jen tak „na oko“. Compliance program musí odrážet poctivou a prokazatelnou snahu právnické osoby zamezit spáchání protiprávního činu a přijmout taková opatření, která budou právnickou osobou v praxi vyžadována, kontrolována a nepochybně pravidelně aktualizována. Cílem Compliance programu je efektivní eliminace potencionálních rizik, které ve svém souhrnu vedou k zamezení tomu, aby SPCSS nesl odpovědnost za jednání jednotlivce. Funkční Compliance program řádně nastavuje podnikovou kulturu, je přizpůsoben organizační struktuře SPCSS, je srozumitelný pro všechny zaměstnance, kteří jsou z jeho obsahu pravidelně proškolení a obsahuje takové

² Právnické osobě lze přičítat spáchání trestného činu zaměstnancem na podkladě rozhodnutí, schválení nebo pokynu orgánů právnické osoby nebo osob výše uvedených pod písmeny a) až c), anebo proto, že tyto orgány nebo osoby neprovedly taková opatření, která měly provést dle jiného právního předpisu nebo která po nich lze spravedlivě požadovat, zejména neprovedly povinnou nebo potřebnou kontrolu nad činností zaměstnanců nebo jiných osob, jimž jsou nadřizeny, anebo neučinily nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení následků spáchaného trestného činu.

³ § 8 odst. 5 ZTOPO.

mechanismy, které jsou způsobilé případnému protiprávnímu jednání účinně předcházet, detekovat jej a případně na něj vhodně reagovat.

SPCSS se může zprostit trestní odpovědnosti, pokud vynaložil veškeré úsilí, které na něm bylo možno spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu osobami výše uvedenými zabránil.

3. ÚZEMNÍ PŘÍSLUŠNOST

ZTOPO se uplatní pro trestné činy spáchané na území ČR právnickou osobou, která (i) má na území ČR sídlo nebo podnik nebo organizační složku, (ii) v ČR vykonává svou činnost nebo (iii) v ČR má svůj majetek. Dle ZTOPO se bude posuzovat též trestný čin, který v zahraničí spáchá právnická osoba, která má sídlo na území ČR.

ZTOPO dále považuje trestný čin za spáchaný na území ČR, pokud se právnická osoba dopustila jednání (i) zcela nebo zčásti na území ČR, i když porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem nastalo nebo mělo nastat zcela nebo zčásti v cizině, nebo (ii) v cizině, pokud porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem nastalo nebo mělo, byť i jen zčásti, nastat na území ČR.

Ve speciálních případech (zejména ve chvíli, kdy se jedná o spáchání zvláštního trestného činu s konkrétním dopadem na suverenitu ČR nebo pokud byl trestný čin spáchán ve prospěch právnické osoby, která má na území ČR sídlo) bude dle ZTOPO posuzován též trestný čin, který spáchala v zahraničí osoba, která nemá sídlo v ČR.

4. SOUBĚŽNÁ TRESTNÍ ODPOVĚDNOST PRÁVNICKÝCH A FYZICKÝCH OSOB

ZTOPO je založen na zásadě souběžné a nezávislé trestní odpovědnosti fyzických a právnických osob. Pokud je za určité jednání trestně odpovědná právnická osoba, nebrání to trestní odpovědnosti fyzické osoby, která se tohoto jednání dopustila, a naopak.⁴

V praxi to znamená, že **pokud se trestného činu dopustí např. generální ředitel SPCSS (statutární orgán) při činnosti tohoto státního podniku, lze trestně stíhat a odsoudit jak generálního ředitele, tak SPCSS.** Trestní odpovědnosti právnické osoby nebrání, ani pokud se nepodaří zjistit, která

⁴ § 9 odst. 3 ZTOPO.

konkrétní fyzická osoba se dopustila trestného činu, který je právnické osobě přičitatelný.

Za trestný čin lze souběžně stíhat jak SPCSS, které je jednání přičitatelné, tak i fyzickou osobu, která trestný čin spáchala.

5. TRESTNÉ ČINY, KTERÝCH SE MŮŽE PRÁVNICKÁ OSOBA DOPUSTIT

Výčet trestných činů, kterých se může právnická osoba dopustit je obsažen v § 7 ZTOPO. Jedná se však o tzv. negativní výčet, což znamená, že právnická osoba **se může dopustit všech** trestných činů obsažených v trestním zákoníku **s výjimkou** těch, které jsou v ustanovení § 7 ZTOPO výslovně uvedeny.

Právnická osoba se tedy **nemůže** dopustit těchto trestných činů: zabití (§ 141 TZ), vraždy novorozeného dítěte matkou (§ 142 TZ), účasti na sebevraždě (§ 144 TZ), rvačky (§ 158 TZ), soulože mezi příbuznými (§ 188 TZ), dvojího manželství (§ 194 TZ), opuštění dítěte nebo svěřené osoby (§ 195 TZ), zanedbání povinné výživy (§ 196 TZ), týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 TZ), porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže (§ 248 odst. 2 TZ), vlastizrady (§ 309 TZ), zneužití zastupování státu a mezinárodní organizace (§ 315 TZ), spolupráce s nepřítelem (§ 319 TZ), válečné zrady (§ 320 TZ), služby v cizích ozbrojených silách (§ 321 TZ), osvobození vězně (§ 338 TZ), násilného překročení státní hranice (§ 339 TZ), vzpoury vězňů (§ 344 TZ), nebezpečného pronásledování (§ 354 TZ), opilství (§ 360 TZ), proti branné povinnosti uvedených ve zvláštní části hlavě jedenácté TZ, vojenských uvedených ve zvláštní části hlavě dvanácté TZ a použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje (§ 411 TZ).

U většiny výše uvedených trestných činů je již z jejich povahy zřejmé, že se jich právnická osoba nemůže dopustit.

SPCSS se může dopustit všech trestných činů uvedených v TZ, kromě trestných činů výše vyjmenovaných.

6. ÚČINNÁ LÍTOST

Trestní odpovědnost právnické osoby může zaniknout díky účinné lítosti. O účinnou lítost právnické osoby se jedná, pokud začala páchat trestný čin, ale **dobrovolně upustila od dalšího protiprávního jednání a**

- a) **odstranila nebezpečí, které vzniklo** zájmu chráněnému trestním zákonem, nebo

- b) **škodlivému následku zamezila**, nebo
- c) **škodlivý následek napravila**, nebo
- d) **učinila státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu o trestném činu oznámení** v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému TZ, mohlo být ještě odstraněno nebo škodlivému následku trestného činu mohlo být ještě zabráněno.⁵

Účinnou lítostí však nemůže zaniknout trestní odpovědnost právnické osoby za některé vyjmenované trestné činy. Jedná se zejména o **korupční trestné činy** (přijetí úplatku, podplacení, nepřímé úplatkářství nebo zjednání výhody při zadání veřejné zakázky).⁶

Výše uvedené se vztahuje k tzv. obecné účinné lítosti, zvláštní případy účinné lítosti jsou upraveny u některých trestných činů v trestním zákoníku, zejména u trestného činu *neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby* (§ 241 TZ).⁷

Trestní odpovědnost SPCSS za některé trestné činy (vyjma korupčních trestných činů) může zaniknout, jestliže SPCSS projeví účinnou lítost.

7. PŘECHOD TRESTNÍ ODPOVĚDNOSTI NA PRÁVNÍ NÁSTUPCE

Trestní odpovědnost právnické osoby přechází na **všechny její právní nástupce**.

Pokud se tedy SPCSS dopustí trestného činu a poté se rozdělí na dva jiné subjekty, lze oba tyto subjekty trestně stíhat. Soud potom při stanovení trestu přihlédne k tomu, v jaké míře přešly výnosy a jiné výhody z trestné činnosti, na kterou z nových právnických osob a zda případně nástupnická právnická osoba pokračuje v činnosti, při které došlo k trestnému činu.

SPCSS se své případné trestní odpovědnosti nemůže zbavit tím, že se rozdělí na 2 nové subjekty. Trestní odpovědnost přechází na všechny její nástupce.

8. PROMLČENÍ TRESTNÍ ODPOVĚDNOSTI

Po plynutí určité doby stanovené zákonem trestní odpovědnost SPCSS zaniká, neboť plynutím času postupně mizí potřeba trestněprávní reakce na trestný čin

⁵ § 11 odst. 1 ZTOPO.

⁶ § 11 odst. 2 ZTOPO.

⁷ § 242 TZ, § 312b TZ, 362 TZ.

(mizí negativní ovlivnění společenského vědomí) a zároveň se oslabuje síla důkazních prostředků (např. stopy trestného činu mizí a svědci zapomínají).

Délka promlčecí doby (tj. doby, po jejímž uplynutí zanikne trestní odpovědnost SPCSS) je v zákoně stanovena dle typové závažnosti spáchaného trestného činu a pohybuje se v rozmezí **od 3 do 20 let**. Tato doba začíná běžet od ukončení trestního jednání (např. pachatel opustil místo činu) nebo od chvíle, kdy nastal účinek (např. smrt).

Promlčení trestní odpovědnosti však ovlivňují některé okolnosti, které jsou posuzovány jako tzv. „stavení“ a „přerušení“ promlčecí doby.

Stavení promlčecí doby

V případě **stavení** promlčecí doby trvá určitá překážka vymezená v zákoně, a promlčecí doba tak neběží. Jakmile ale překážka odpadne, běh promlčecí doby pokračuje. Do promlčecí doby se tak nezapočítává (i) doba, po kterou nebylo možno právníkem osobu postavit před soud pro zákonnou překážku (ii) doba, po kterou bylo trestní stíhání přerušeno, (iii) doba, po kterou oběť určitých trestných činů (týkajících se zejména lidské důstojnosti v sexuální oblasti) byla mladší 18 let, (iv) zkušební doba podmíněného zastavení trestního stíhání nebo podmíněného odložení podání návrhu na potrestání, (v) doba, po kterou bylo trestní stíhání dočasně odloženo apod.⁸

Přerušení promlčecí doby

Jiná situace nastává v případě **přerušení** promlčecí doby. Přerušením promlčecí doby počíná běžet promlčecí doba nová a dosud proběhlá promlčecí doba ztrácí z hlediska promlčení význam.

Promlčecí doba se přerušuje:

- a) **zahájením trestního stíhání** pro trestný čin, o jehož promlčení jde, **podáním obžaloby**, návrhu na schválení dohody o vině a trestu, návrhu na potrestání, **vyhlášením odsuzujícího rozsudku** pro tento trestný čin nebo **doručením trestního příkazu** pro takový trestný čin obviněnému, nebo
- b) spáchal-li pachatel v promlčecí době trestný čin nový, na který trestní zákon stanoví trest stejný nebo přísnější.

⁸ § 12 ZTOPO ve spojení s § 34 odst. 3 TZ.

Trestní odpovědnost SPCSS může po uplynutí promlčecí doby (3-20 let) zaniknout, aniž by SPCSS byl shledán vinným za spáchání trestného činu. Vliv na běh promlčecí doby však mají různé okolnosti, které mohou zapříčinit stavení nebo přerušeni promlčecí doby.

9. TRESTY A OCHRANNÁ OPATŘENÍ

Jaké tresty lze SPCSS uložit?

Právnícké osobě lze uložit tyto tresty (druhy trestů):

- a) **zrušení právnícké osoby,**
- b) **propadnutí majetku,**
- c) **peněžitý trest,**
- d) **propadnutí věci,**
- e) **zákaz činnosti,**
- f) **zákaz držení a chovu zvířat,**
- g) **zákaz plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži,**
- h) **zákaz přijímání dotací a subvencí,**
- i) **uveřejnění rozsudku.**

Právnícké osobě lze uložit jediné ochranné opatření, a to **ochranné opatření zabrání věci nebo zabrání části majetku.**⁹

Nejčastěji ukládaným trestem u právníckých osob je peněžitý trest, trest zákazu činnosti a trest uveřejnění rozsudku. Nejprísnejším trestem je zrušení právnícké osoby, které lze uložit, pokud činnost právnícké osoby spočívala zcela nebo úplně v páchání trestných činů.

Jakým způsobem se ukládají jednotlivé tresty?

Druh, kombinaci a intenzitu trestu soud v každém konkrétním případě stanovuje tak, aby odpovídal všem zvláštnostem případu – jde o zásadu tzv. *individualizace trestu*. Současně se soud řídí pravidly pro ukládání trestů obsaženými jak ZTOPO, tak i v trestním zákoníku, aby jeho rozhodnutí nebylo výrazem libovůle – jde o zásadu tzv. *zákonosti trestání*.

Právnícké osobě lze uložit tresty a ochranná opatření samostatně nebo vedle sebe. Nelze však uložit peněžitý trest nebo zabrání části majetku vedle propadnutí téže části majetku a trest propadnutí věci vedle zabrání téže věci.

⁹ § 15 odst. 2 ZTOPO.

AD A) Zrušení právnické osoby

Zákon upravuje, že k tomuto kroku se přistupuje jako k nejzazšímu řešení při splnění zvláštních podmínek a ve chvíli, kdy by jakákoli jiná opatření byla neúčinná.

Aby mohlo dojít ke zrušení právnické osoby, musejí být splněny všechny tyto podmínky najednou:

- a) trestně odpovědná právnická osoba musí mít **sídlo v ČR**,
- b) **činnost** trestně odpovědné právnické osoby spočívala **zcela nebo převážně v páchání trestného činu** nebo trestných činů,
- c) tento trest nelze uložit, vylučuje-li to povaha právnické osoby (např. PO zřízené zákonem),
- d) v případě právnických osob vyjmenovaných v § 16 odst. 2 a 3 ZTOPO (banky, pojišťovny apod.) se vyžaduje předchozí vyjádření České národní banky nebo jiné příslušné instituce (orgánu státní správy) k možnostem a důsledkům uložení trestu zrušení právnické osoby.

Trestná činnost by tedy měla být hlavní podnikatelskou činností právnické osoby, právnická osoba byla založena za účelem nezákonné činnosti a s úmyslem porušovat trestní právo (typickým příkladem jsou právnické osoby založené jako „prázdné schránky“ sloužící se karuselovým podvodům s DPH).

AD B) Propadnutí majetku

Trest propadnutí majetku je ukládán v případech, kdy právnická osoba trestným činem **získala nebo se pokusila získat pro sebe nebo pro jiného majetkový prospěch** nebo v případě, že TZ uložení tohoto trestu za spáchaný zločin dovoluje.

Propadnutí majetku může postihovat celý majetek právnické osoby nebo pouze část, kterou určí soud.

AD C) Peněžitý trest

Peněžitý trest má povahu plnění výlučně v penězích, které je právnická osoba povinna zaplatit státu ve stanovené částce bez nároku na jakýkoli ekvivalent. Lze jej uložit za jakýkoli trestný čin, jeho uložení však nesmí být na újmu práv poškozeného.

Výši peněžitého trestu vyměřuje systém denních sazeb v rozsahu od 20 do 730 Kč denních sazeb. Výše jedné denní sazby pak činí od 1 000 Kč do 2 000 000 Kč.

Trestně odpovědné právnické osobě tedy lze uložit peněžitý trest v celkové výměře od 20 000 Kč do 1 460 000 000 Kč.

AD D) Propadnutí věci

Účelem tohoto trestu je odejmout právnické osobě věc, **kteřá by mohla sloužit k opětvornému páchání trestných činů**, ztížit právnické osobě podmínky k další trestné činnosti a případně jí i odejmout prospěch nabytý ze spáchaného trestného činu. Může se jednat např. o stavební materiál, který právnická osoba nabyla krádeží, pohledávky vyplývající např. z peněžních prostředků uložených na účtu u banky, zaknihované cenné papíry, obchodní podíly aj.

AD E) Zákaz činnosti

Jedinou podmínkou pro uložení trestu zákazu činnosti právnické osobě je spáchaní trestného činu v souvislosti s touto činností. Tato závadná činnost pak je uložení tohoto trestu právnické osobě zakázána na jeden rok až dvacet let.

AD F) Zákaz držení a chovu zvířat

Jedná se o určitý speciální typ zákazu činnosti trestně odpovědné právnické osoby. Podmínkou pro uložení tohoto trestu právnické osobě je spáchaní trestného činu v souvislosti s držením, chovem nebo péčí o zvíře. Trest zákazu držení a chovu zvířat lze právnické osobě uložit až na dvacet let.

AD G) Zákaz plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži

Jedná se o určitý speciální typ zákazu činnosti trestně odpovědné právnické osoby. Tento trest lze uložit za jakýkoli z trestných činů, jedinou podmínkou nezbytnou k uložení tohoto druhu trestu je spáchaní trestného činu právnickou osobou **v souvislosti s uzavíráním smluv na plnění veřejných zakázek nebo s jejich plněním, s účastí v zadávacím řízení nebo ve veřejné soutěži**. Tento trest lze právnické osobě uložit na jeden rok až dvacet let.

AD H) Zákaz přijímání dotací a subvencí

Tento trest omezuje právnickou osobu v tom, aby nabývala majetek, zejména finanční prostředky v podobě dotací, subvencí, návratných finančních výpomocí, příspěvků nebo jiných podpor z veřejných prostředků. Od předchozích tří trestů (AD E, F, G) se liší tím, že zde není kladen důraz na omezení určitých činností právnické osoby, ale na omezení finančních prostředků, které lze jinak získat z veřejných rozpočtů nebo z jiných veřejných zdrojů.

Lze jej uložit za jakýkoli z trestných činů, jedinou podmínkou k uložení tohoto druhu trestu je spáchání trestného činu právnickou osobou **v souvislosti s podáváním nebo vyřizováním žádosti o dotaci, subvenci, návratnou finanční výpomoc nebo příspěvek, s jejich poskytováním nebo využíváním, anebo s poskytováním nebo využíváním jakékoli jiné veřejné podpory**. Tento trest lze právnické osobě uložit na jeden rok až dvacet let.

AD I) Uveřejnění rozsudku

Trest uveřejnění rozsudku lze uložit za jakýkoli trestný čin, přičemž jediná podmínka spočívá v tom, že **je třeba seznámit veřejnost s odsuzujícím rozsudkem**.

Tato potřeba může vyplývat buď z **povahy a závažnosti trestného činu** (trestné činy týkající se významných veřejných zájmů, širokého okruhu jiných právnických osob nebo obyvatel, pokud byly tyto trestné činy spáchány ve větším rozsahu, byly jimi způsobeny rozsáhlejší nebo škodlivější následky nebo vzbudily větší ohlas u široké veřejnosti) nebo **vyžaduje-li to zájem na ochraně bezpečnosti lidí nebo majetku, popřípadě společnosti** (např. nedovolené ozbrojování, trestné činy proti životnímu prostředí apod.).

Soud v rozsudku výslovně určí **druh veřejného sdělovacího prostředku**, v němž má být rozsudek uveřejněn (celostátní/regionální, tisk/rozhlas/televize, internet...), **rozsah** uveřejnění rozsudku a **lhůtu k jeho uveřejnění** (spíše ve dnech než v měsících).

Jakým způsobem se ukládají jednotlivá ochranná opatření?

Ochranná opatření zabrání věci a zabrání části majetku poskytují ochranu společnosti tím, že odnímají právnické osobě, ale i jiným osobám, obecně nebezpečné věci (např. střelné zbraně, střelivo, výbušniny, jedy, omamné a psychotropní látky atd.) nebo jiné věci sloužící k páchání trestných činů (např. padělatelské náčiní), anebo odčerpávají výnosy získané z trestné činnosti (např. peníze získané z organizovaného zločinu).

Soud tedy rozhodne o odnětí vlastnického práva právnické osoby nebo jiné osoby k věcem, které jsou v určitém vztahu, byť zprostředkovaném, ke spáchanému trestnému činu a toto vlastnické právo přechází na stát.

Může dojít k promlčení výkonu trestu?

Ano, může. Vychází se z myšlenky, že nebyl-li trest vykonán ani po uplynutí nezanedbatelné doby, nemá stát dál zájem jej vykonávat. Lhůta běží od okamžiku,

kdy se rozhodnutí soudu stalo konečným a vykonatelným, a pohybuje se od 5 do 30 let dle druhu a výše uloženého trestu.

Pokud bude SPCSS odsouzen za spáchání trestného činu, bude mít už navždy záznam ve výpisu z evidence Rejstříku trestů?

Nebude. Po uplynutí určité doby od pravomocného rozsudku, která se pohybuje v rozpětí od 5 do 30 let dle druhu a výše uloženého trestu, dojde k tzv. fikci neodsouzení. Po uplynutí této doby se odsouzení SPCSS bude evidovat pouze v tzv. opisu z evidence Rejstříku trestů, který se vydává pro účely trestního řízení soudu, státnímu zástupci, policejnímu orgánu, popřípadě dalším orgánům a institucím. Ve výpisu z evidence Rejstříku trestů, kterým se např. dokazuje bezúhonnost právnické osoby jako podmínka pro výkon určitých činností či funkcí, informace o odsouzení zmizí.

II. ČÁST – ŘÍZENÍ PROTI PRÁVNICKÉ OSOBE

Trestní řízení vůči právnickým osobám probíhá dle ustanovení TŘ, která jsou společná jak pro fyzické, tak i pro právníké osoby. ZTOPO poté upravuje určitá specifika řízení vůči právnickým osobám.

Věcná a místní příslušnost soudů

Věcná příslušnost

Řízení v prvním stupni koná **okresní soud**, nestanoví-li TŘ něco jiného. **Krajský soud** koná v prvním stupni řízení o trestných činech, pokud na ně zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož dolní hranice činí nejméně 5 let, nebo pokud za ně lze uložit výjimečný trest, nebo u taxativně uvedených trestných činů i v případě, je-li dolní hranice trestu odnětí svobody nižší.

Místní příslušnost

Řízení koná soud, v jehož obvodu byl trestný čin **spáchán**. Nelze-li toto místo zjistit nebo byl-li čin spáchán v cizině, koná řízení soud, v jehož obvodu má právníká osoba **sídlo**, podnik, organizační složku nebo v obvodu, kde čin **vyšel najevo**.¹⁰

Delegace

Věc může být z důležitých důvodů odňata a přikázána jinému soudu téhož druhu a stupně. Lze měnit pouze místní příslušnost, nikoliv věcnou. O odnětí a přikázání věci rozhoduje soud, který je oběma soudům nejbližší společně nadřízen.

Společné řízení PO a FO

Společné řízení koná krajský soud, je-li příslušný konat řízení alespoň o jednom z trestných činů. Jsou-li pachateli nejtěžšího trestného činu nebo nejtěžších trestných činů obviněná právníká osoba i fyzická osoba, koná společné řízení soud, který je příslušný konat řízení proti obviněné fyzické osobě.

K provádění úkonů **v přípravném řízení** je příslušný okresní soud, v jehož obvodě je činný státní zástupce, který podal příslušný návrh.

¹⁰ § 29 ZTOPO.

Obviněný a jeho práva

Obviněný je osoba, proti níž je vedeno trestní stíhání. TŘ označuje tuto osobu několika pojmy dle stadia řízení a jejího postavení (podezřelý, obviněný, obžalovaný, odsouzený).

Obviněný má zejména následující práva:

- právo účastnit se osobně projednání věci před soudem,
- právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu a k důkazům o nich, není však povinen vypovídat,
- právo pronést závěrečnou řeč a poslední slovo,
- právo uvádět okolnosti a důkazy sloužící k jeho obhajobě,
- právo činit návrhy a podávat žádosti,
- právo vyhledat důkaz, předložit důkaz, navrhopat provedení důkazu a za podmínek stanovených TŘ důkazy samostatně provádět,
- právo zvolit si obhájce (vždy advokát) a radit se s ním (**omezeno** – nelze se radit, jak odpovědět na již položenou otázku; může žádat být vyslýchán za účasti obhájce, zákaz odposlechu mezi ním a obhájcem, možná pluralita obhájců, právo na bezplatnou obhajobu nebo sníženou odměnu),
- nahlížet do spisů, činit z nich výpisky a poznámky,
- právo podávat opravné prostředky (stížnost, odvolání, odpor, dovolání, návrh na obnovu řízení, podnět ke stížnosti pro porušení zákona).

Obviněný má zejména následující povinnosti:

- dostavit se k výslechu,
- strpět osobní prohlídku,
- strpět domovní prohlídku, prohlídku jiných prostor a pozemku,
- vydat věc důležitou pro trestní řízení,
- strpět prohlídku těla, odběr krve nebo jiného biologického materiálu.

Poškozený a jeho práva

Poškozený je ten, komu bylo trestným činem **ublíženo na zdraví**, způsobena **majetková škoda** nebo **nemajetková újma** nebo ten, **na jehož úkor** se pachatel trestným činem **obohatil**.

Může jím být fyzická i právnická osoba.

Poškozený má zejména následující práva:

- činit návrh na doplnění dokazování,

- nahlízet do spisů,
- zúčastnit se sjednávání dohody o vině a trestu,
- účastnit se hlavního líčení,
- účastnit se veřejného zasedání o odvolání,
- před skončením věci se k věci vyjádřit.

Poškozený uplatňuje svůj nárok v tzv. **adhezním řízení**. Poškozený je v rámci tohoto řízení oprávněn navrhnout, aby soud v odsuzujícím rozsudku uložil obžalovanému povinnost nahradit v penězích škodu (újmu, vydat bezdůvodné obohacení), přičemž návrh je třeba učinit nejpozději u hlavního líčení před zahájením dokazování.

V návrhu musí poškozený uvést **důvod svého nároku, doložit výši požadované náhrady a vůči kterému obžalovanému jej uplatňuje, je-li stíháno více osob**. Soud je výší uplatněného nároku vázán, nemůže přiznat více.

Jestliže nárok nebyl v rámci řízení spolehlivě zjištěn nebo pokud by bylo nutné vést další rozsáhlé dokazování, které by trestní řízení neúměrně prodlužovalo, soud odkáže poškozeného na řízení ve věcech občanskoprávních. Stejně tak jej odkáže v případě, kdy mu přizná jen část uplatněného nároku, nebo pokud by byl obžalovaný obžaloby zproštěn. Poškozený v průběhu řízení **může upřesnit výši** požadovaného nároku.

Poškozený se v trestním řízení může dát zastoupit zmocněncem. Zmocněncem poškozeného nemusí být jen **advokát**, může jím být i jiná **fyzická** nebo **právnícká osoba**. Poškozeného může zastupovat i zákonný zástupce nebo opatrovník.

Osvědčí-li poškozený, že **nemá dostatek prostředků k hrazení nákladů zmocněnce**, bude mu přiznán nárok na právní pomoc poskytovanou zmocněncem **bezplatně** nebo za **sníženou cenu**.

Právo na právní pomoc náleží poškozenému již od počátku trestního řízení.

Svědék

Každý je **povinen** na předvolání se **dostavit a vypovídat** jako svědek o tom, co je mu známo o trestném činu, jeho pachateli nebo o okolnostech důležitých pro trestní řízení (možnost předvedení při nedostavení se a neomluvení).

Svědék **nesmí být vyslechnut** o okolnostech týkajících se utajovaných informací chráněných zvláštním zákonem, jež je povinen zachovat v tajnosti, ledaže byl této povinnosti zproštěn. Zproštění lze odepřít jen tehdy, jestliže by výpověď způsobila

státu vážnou škodu. Svědek nesmí být vyslýchán též tehdy, jestliže by svou výpovědí porušil státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, ledaže byl této povinnosti příslušným orgánem nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má, zproštěn.

Právo odepřít výpověď jako svědek má příbuzný obviněného v pokolení přímém, jeho sourozenec, osvojitel, osvojenec, manžel, partner a druh (nelze-li odloučit výpověď od výpovědi k jinému obviněnému). Svědek je také oprávněn odepřít vypovídat, pokud by výpovědí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě, svému příbuznému v pokolení přímém, sourozenci, osvojiteli, osvojeci, manželu, partneru nebo druhu nebo jiným osobám v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu by právem pociťoval jako újmu vlastní. Odepřít výpověď jako svědek nemá ten, kdo má stran trestného činu oznamovací povinnost.

Znalec

Znalec je v trestním řízení přibírán k objasnění skutečnosti důležité pro trestní řízení, je-li třeba odborných znalostí (znalec nehodnotí právní otázky) a nepostačuje-li odborné vyjádření.

Proti znalci je možné podat námitky, a to konkrétně proti osobě znalce, jeho odbornému zaměření a proti formulaci otázek.

Znalcem může být pouze osoba zapsaná v seznamu znalců. Znalec zpracovává znalecký posudek, který má 3 části (nález, posudek, znalecká doložka).

Znalec je oprávněn nahlížet do spisů, být přítomen výslechu a klást otázky, účastnit se úkonů trestního řízení, aj.

Jak probíhá trestní řízení?

Trestné činy lze projednávat pouze v rámci trestního řízení. Trestní řízení zpravidla probíhá v několika fázích:

- **přípravné řízení**
- **předběžné projednání obžaloby**
- **hlavní líčení**
- **odvolací řízení**
- **vykonávací řízení**

1. PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ

Přípravné řízení je předsoudním stadiem řízení, jehož účelem je připravit podklady pro řízení před soudem. Jde o neveřejné řízení, ve kterém OČTŘ:

- **prověřují podezření** ze spáchání trestného činu,
- **opatřují podklady** pro podání obžaloby (zjišťují, zda je podezření z trestného činu proti určité osobě odůvodněno do té míry, aby byla podána obžaloba a věc předána soudu, nebo zda je tu důvod pro jiné rozhodnutí a jiný postup),
- **vyhledávají a zajišťují důkazy.**

Tyto činnosti provádí **policejní orgán**. Nad jeho činností vykonává dozor **státní zástupce**, který následně rozhoduje o podání obžaloby k soudu.

Přípravné řízení obsahuje 2 fáze – fázi prověřování a fázi vyšetřování.

Postup před zahájením trestního stíhání

PROVĚŘOVÁNÍ

Fáze prověřování probíhá **před zahájením trestního stíhání**.¹¹

Podnětem k zahájení trestního řízení může být podání **trestního oznámení** nebo výsledky **vlastní činnosti** OČTŘ.

Záznam o zahájení úkonů trestního řízení

Prověřování je zahájeno **sepsáním záznamu o zahájení úkonů trestního řízení** policejním orgánem.

Záznam o zahájení úkonů trestního řízení musí obsahovat popis skutkových okolností, pro které se řízení zahajuje, a způsob, jakým se o nich policejní orgán dozvěděl.

Opis záznamu je třeba doručit do 48 hodin **státnímu zástupci**.

Provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů

V případě nutnosti jsou ještě policejním orgánem před sepsáním tohoto záznamu provedeny neodkladné a neopakovatelné úkony. Jde o:

¹¹ § 158 TR a násl.

- **neodkladný úkon** = úkon, u kterého je nebezpečí zmaření, zničení nebo ztráty důkazu, než bude zahájeno trestní stíhání,
- **neopakovatelný úkon** = úkon, který nebude možné *v řízení před soudem* provést:
 - např. výslech umírajícího, přibrání znalce k prohlídce mrtvoly, ohledání místa činu, prohlídka těla, odposlech, zadržení podezřelého.

V protokolu o provedení těchto úkonů je policejní orgán povinen uvést, proč byl úkon neodkladný/neopakovatelný, jinak se jedná o vadu řízení a takto získaný důkaz je neúčinný, tj. nelze jej v řízení použít. Výslech svědka nebo provedení rekognice jakožto neodkladného a neopakovatelného úkonu musí být provedeno na návrh státního zástupce za účasti soudce.

Činnost policejního orgánu v rámci fáze prověřování

K objasnění a prověření skutečností, které důvodně nasvědčují tomu, že byl spáchán TČ, je policejní orgán zejména oprávněn:

a) vyžadovat vysvětlení od FO, PO a státních orgánů:

- při podání vysvětlení má každý právo **na pomoc advokáta** (nejde o obhájce),
- o obsahu vysvětlení se sepíše **úřední záznam**, který **není důkazním prostředkem, ale** za určitých podmínek je možné úřední záznam o podaném vysvětlení použít jako **důkaz v dalším řízení**,
- policejní orgán je oprávněn **vyzvat** osobu, aby se dostavila k podání vysvětlení,
- **osoba podávající vysvětlení** může, ale nemusí, být osobou podezřelou – musí **vyprávět pravdu a nic nezamlčovat (podezřelý nemusí), nesmí podávat vysvětlení a může odepřít vysvětlení** za podobných podmínek jako svědek,
- má-li výpověď osoby povahu neodkladného nebo neopakovatelného úkonu, policejní orgán nevypracuje záznam o vysvětlení, ale musí uskutečnit **výslech svědka**, a to za účasti soudce na návrh státního zástupce,

b) vyžadovat odborná vyjádření od příslušných orgánů a znalecké posudky,

c) obstarat potřebné podklady a spisy,

d) vykonat ohledání věci a místa činu,

e) vyžadovat zkoušku krve nebo jiného podobného úkonu, včetně odběru potřebného biologického materiálu a otisků,

f) vyhotovovat zvukové a obrazové záznamy osob,

- g) zadržet** podezřelou osobu,
- h) užít operativně pátrací prostředky,**
- i) uskutečňovat neodkladné nebo neopakovatelné úkony (§ 160 odst. 4 TŘ).**

Skončení fáze prověřování

Fáze prověřování může skončit následujícími způsoby:

1. Policejní orgán **zahájí trestní stíhání** vydáním usnesení o zahájení trestního stíhání a následuje fáze vyšetřovací NEBO
2. Policejní orgán nezahájí trestní stíhání a:
 - a)** policejní orgán věc **odevzdá jinému orgánu** (k projednání přestupku, správního deliktu nebo ke kázeňskému či kárnému projednání), nebo
 - b)** policejní orgán/SZ věc **odloží** usnesením (**obligatorně** tak učiní, pokud nejde o podezření z TČ a není na místě vyřídit věc jinak; trestní stíhání je nepřípustné; nepodařilo se zjistit skutečnosti opravňující zahájit trestní stíhání; **fakultativně** tak učiní, pokud je trestní stíhání neúčelné),
 - usnesení o odložení se doručuje poškozenému (který může podat stížnost) a státnímu zástupci, oznamovatel se o odložení věci vyrozumí (pokud o to požádal),
 - pomínou-li důvody odložení, trestní stíhání se znovu zahájí,
 - c)** policejní orgán může se souhlasem SZ **dočasně odložit zahájení stíhání na nezbytnou dobu**, max. o 2 měsíce (lze prodloužit), pokud je to např. třeba:
 - i. k objasnění trestné činnosti spáchané ve prospěch organizované zločinecké skupiny, jiného úmyslného TČ nebo ke zjištění jejich pachatelů, nebo
 - ii. u vybraných **korupčních trestných činů**¹², pokud podezřelý slíbil úplatek, majetkový nebo jiný prospěch jen proto, že byl o to požádán, učinil o tom dobrovolně a bez zbytečného odkladu oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, oznámil policejnímu orgánu skutečnosti, které jsou mu známy o trestné činnosti toho, kdo o tento úplatek, majetkový nebo jiný prospěch požádal, a zavázal se podat v přípravném řízení i v řízení před soudem úplnou a pravdivou výpověď o těchto skutečnostech,

¹² Jedná se o následující trestné činy: pletichy v insolvenčním řízení dle § 226 odst. 2, 4 nebo 5 TZ, porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže dle § 248 odst. 1 písm. e), odst. 3 nebo 4 TZ, pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži dle § 257 odst. 1 písm. b), odst. 2 nebo 3 TZ, pletichy při veřejné dražbě dle § 258 odst. 1 písm. b), odst. 2 nebo 3 TZ, podplacení dle § 332 TZ a nepřímé úplatkářství dle § 333 odst. 2 TZ.

d) SZ vydá rozhodnutí o **nestíhání podezřelého**

- pokud podezřelý splní svůj závazek podat v přípravném řízení i v řízení před soudem úplnou a pravdivou výpověď ohledně korupčních trestných činů (viz písm. c) bod iv.)

Zahájení trestního stíhání

Pokud nasvědčují zjištěné a odůvodněné skutečnosti tomu, že byl spáchán trestný čin, a je-li dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchala určitá osoba, vydá policejní orgán **usnesení o zahájení trestního stíhání**.

Usnesení o zahájení trestního stíhání

Usnesení o zahájení trestního stíhání musí vždy obsahovat:

- **výrok** – obsahuje popis skutku, zákonné označení trestného činu a označení osoby obviněného,
- **odůvodnění** – proč bylo zahájeno trestní stíhání,
- **poučení** o právu podat proti rozhodnutí stížnost.

Proti usnesení je přípustná stížnost, která nemá odkladný účinek. Opis usnesení o zahájení trestního stíhání je třeba doručit **obviněnému** do vlastních rukou nejpozději na počátku prvního výslechu a do 48 hodin **státnímu zástupci a obhájci**. **Poškozenému** se doručuje opis pouze pokud jsou jeho pobyt nebo sídlo známé a **jestliže o to výslovně požádá**.

Vydáním usnesení o zahájení trestního stíhání je zahájeno trestní stíhání vůči konkrétní osobě, která se od tohoto momentu nachází v pozici obviněného, a pro určitý skutek (je určen předmět trestního řízení). Obviněný může v řízení uplatnit všechna práva, která mu přiznává TŘ, jako je např. právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které jsou mu kladeny za vinu, a důkazům o nich, právo zvolit si obhájce nebo právo činit návrhy a podávat žádosti a opravné prostředky.

Zahájením trestního stíhání se z podezřelého stává obviněný.

VYŠETŘOVÁNÍ

Fáze vyšetřování představuje úsek trestního stíhání od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby, postoupení věci jinému orgánu nebo zastavení trestního stíhání, podmíněného zastavení trestního stíhání, schválení narovnání či podání návrhu na schválení dohody o vině a trestu.

Jedná se o fázi, kdy dochází ke shromažďování důkazů. Policejní orgán z vlastní iniciativy vyšetřuje, vyhledává a provádí důkazy bez ohledu na to, zda jsou ve prospěch či neprospěch obviněného. Pokud vyjde během vyšetřování najevo, že se obviněný dopustil dalšího skutku, policejní orgán vydá nové usnesení o zahájení trestního stíhání.

Vyšetřování uskutečňují **policejní orgány**. Klíčovými důkazy jsou výslechy obviněného a výslechy svědků. Vyšetřovacích úkonů se může účastnit obviněný i obhájce.

Zákon též stanoví lhůty pro skončení vyšetřování (samosoudce – 2 měsíce od zahájení trestního stíhání, okresní soud – 3 měsíce, krajský soud – 6 měsíců).¹³

Možnost prostudovat spisy a učinit návrhy na doplnění vyšetřování

Jestliže policejní orgán uzná vyšetřování za skončené a jeho výsledky dostačující k podání obžaloby, umožní **obviněnému, obhájci a poškozenému**, který je účastníkem adhezního řízení, v přiměřené době **prostudovat spisy a učinit návrhy na doplnění** vyšetřování.

Jedná se o právo těchto osob, nikoli jejich povinnost. Policejní orgán je povinen upozornit na možnost prostudování spisů minimálně 3 dny předem, pokud tak neučiní, jedná se o podstatnou vadu řízení.

Pokud policejní orgán vyhoví návrhu výše uvedených osob a ve věci proběhne jakýkoli další úkon, musí dojít k opětovnému vyrozumění o možnosti prostudovat vyšetřovací spis a učinit návrhy. Policejní orgán však může návrhy odmítnout.

Informační povinnost OČTŘ dle ZTOPO

ZTOPO upravuje **povinnost OČTŘ informovat o zahájení trestního stíhání proti právnické osobě** a o pravomocném skončení věci příslušný orgán veřejné moci nebo osobu, které vedou **obchodní rejstřík** nebo jiný rejstřík, registr nebo evidenci, orgán udělující **licenci** nebo **povolení k činnosti** této právnické osobě a orgán odpovědný za **dozor** nad takovou právnickou osobou.¹⁴

Účelem informační povinnosti je zabezpečit, aby neprobíhalo řízení o správním deliktu, jestliže bylo zahájeno trestní stíhání téže právnické osoby o tomtéž skutku, a aby nedošlo v průběhu trestního stíhání k přeměně či zániku právnické osoby bez příslušného souhlasu. Zároveň se vyrozuměním umožní příslušnému

¹³ Tyto lhůty může státní zástupce v odůvodněných případech prodloužit.

¹⁴ § 30 odst. 1 ZTOPO.

správnímu orgánu reagovat na skutečnost, že bylo zahájeno trestní stíhání vůči právnické osobě.

Po dobu trestního stíhání právnické osoby je též omezena možnost zrušení, zániku a přeměny právnické osoby.¹⁵

Informační povinnost SPCSS dle ZTOPO

Stíhaná právnická osoba má oznamovací povinnost vůči OČTŘ, chce-li provádět úkony směřující ke **zrušení, zániku nebo k přeměně právnické osoby**, tento svůj záměr má povinnost oznámit v přípravném řízení státnímu zástupci a v řízení před soudem předsedovi senátu.¹⁶

Hlavním účelem této úpravy je zabránit právnické osobě, vůči níž se vede trestní řízení, včetně vykonávacího řízení, aby se zbavila trestní odpovědnosti, vyhnula se jí nebo ztížila či znemožnila výkon uloženého trestu tím, že její orgány, společníci nebo členové či zakladatel rozhodnou o jejím dobrovolném zrušení a zániku, ať již s likvidací nebo bez likvidace s přechodem jmění na právního nástupce, nebo přemístění sídla do zahraničí.

Skončení fáze vyšetřování

O skončení fáze vyšetřování rozhoduje státní zástupce na návrh policejního orgánu jedním z následujících způsobů:

- a) podáním obžaloby** – poté následuje řízení před soudem,
- b) sjednání dohody o vině a trestu** – dohoda mezi obviněným, SZ, poškozeným
 - dohodu schválí soud v neveřejném zasedání bez dokazování viny (účinek odsuzujícího rozsudku),
 - nelze u zvláště závažného zločinu, v řízení proti uprchlému a mladistvému,
- c) zastavením trestního stíhání: obligatorní** (pokud je nepochybné, že se nestal skutek/ nejde o trestný čin + není důvod k postoupení/ není prokázáno, že jej spáchal obviněný/ trestní stíhání je nepřipustné/ nepřičetnost/ zánik trestnosti činu) / **fakultativní**¹⁷:
 - a) je-li trest, k němuž může trestní stíhání vést, zcela bez významu vedle trestu, který pro jiný čin byl obviněnému již uložen nebo který ho dle očekávání postihne,

¹⁵ § 30 odst. 2 ZTOPO.

¹⁶ K tomu blíže viz § 32 ZTOPO.

¹⁷ § 172 odst. 2 TŘ. V trestním stíhání se pokračuje, prohlásí-li obviněný do tří dnů od doby, kdy mu bylo usnesení o fakultativním zastavení trestního stíhání oznámeno, že na projednání věci trvá.

- b) bylo-li o skutku obviněného již rozhodnuto jiným orgánem, kázeňsky, kárně anebo cizozemským soudem nebo úřadem anebo mezinárodním trestním soudem, mezinárodním trestním tribunálem, popřípadě obdobným mezinárodním soudním orgánem s působností v trestních věcech a toto rozhodnutí lze považovat za postačující,
 - c) jestliže vzhledem k významu a míře porušení nebo ohrožení chráněného zájmu, který byl dotčen, způsobu provedení činu a jeho následku, nebo okolnostem, za nichž byl čin spáchán, a vzhledem k chování obviněného po spáchání činu, zejména k jeho snaze nahradit škodu nebo odstranit jiné škodlivé následky činu, je zřejmé, že účelu trestního řízení bylo dosaženo.)
 - obviněný a poškozený mohou podat **stížnost**, jež má odkladný účinek.
- d) podmíněným zastavením trestního stíhání** – pokud se jedná o přečin, obviněný se k činu doznal, nahradil škodu nebo vydal bezdůvodné obohacení, a pokud je to vzhledem k osobě obviněného a s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a okolnostem případu dostačující,
- e) schválením narovnání** – pokud se jedná o přečin, obviněný prohlásí, že spáchal skutek, uhradí škodu způsobenou přečinem nebo vydá bezdůvodné obohacení, složí na účet státního zastupitelství nebo soudu peněžitou částku na pomoc obětem trestné činnosti a považuje-li se to za dostačující,
- f) přerušením trestního stíhání** (zejména pro nepřítomnost obviněného, těžkou chorobu obviněného, pro duševní chorobu, pro kterou není obviněný schopen chápat smysl trestního stíhání, vydání do ciziny, vyhoštění),
- g) postoupením věci** (pokud nejde o trestný čin, ale o přestupek nebo kárné provinění),
- h) vrácením věci k doplnění.**

Zkrácené přípravné řízení

Takzvané zkrácené přípravné řízení se koná u trestných činů, kde jedná v 1. stupni okresní soud, tj. jejichž **horní hranice trestní sazby nepřevyšuje 5 let** za předpokladu, že:

- podezřelý byl **přistižen při činu** nebo bezprostředně poté, nebo
- byly zjištěny skutečnosti odůvodňující zahájení trestního stíhání a lze očekávat, že podezřelý bude ve lhůtě **2 týdnů** (lze prodloužit o 10 dnů) **postaven před soud.**

V takovém případě se nevydává usnesení o zahájení trestního stíhání a trestní stíhání je zahájeno okamžikem, kdy je návrh na potrestání doručen soudu.

Pachatel je v takovém případě stále označován jako podezřelý a skutek se vymezuje v záznamu o zahájení úkonů trestního řízení. Ke sdělení podezření musí dojít nejpozději při prvním výslechu a přípravné řízení musí být skončeno do 2 týdnů ode dne, kdy policejní orgán sdělil podezření.

Zkrácené přípravné řízení nekončí podáním obžaloby, ale tzv. **návrhu na potrestání** (podobný obžalobě, jen bez odůvodnění).

ZAJIŠŤOVACÍ OPATŘENÍ

Smyslem zajišťujících opatření v trestním řízení je zajistit smysl a řádný průběh řízení, které směřuje proti právnické osobě. V trestním řízení proti právnické osobě lze využít tyto zajišťovací instituty:

- i. **pozastavení výkonu jednoho nebo více předmětů činnosti obviněné právnické osoby**¹⁸

Soud může obviněné právnické osobě pozastavit výkon jednoho nebo více předmětů činnosti.

Toto zajišťující opatření je možné uplatnit, pokud při činnosti právnické osoby, která je jinak po právu, došlo k páchání trestné činnosti, a z důvodu potřeby zamezit opakování trestné činnosti, resp. dokonání činu, o němž se pokusila, resp. vykonání činu, který připravovala nebo kterým hrozila, je třeba omezit právnickou osobu ve výkonu jinak legální činnosti tím, že jí bude pozastaven výkon jednoho či více předmětů činnosti.

Dočasné pozastavení výkonu (jednoho či více) předmětů činnosti se nemusí týkat pouze registrovaného předmětu činnosti (např. v obchodním rejstříku). Dočasně pozastaven může být i výkon takového **předmětu činnosti, který právnická osoba registrovaný nemá**, ale fakticky jej vykonává.

Právnická osoba má právo **kdykoliv žádat o zrušení** nebo omezení zajištění. Po zamítnutí žádosti může svou žádost opakovat **po uplynutí 30 dnů**. Proti rozhodnutí o zajištění může též právnická osoba podat **stížnost**.

- ii. **omezení nakládání s majetkem obviněné právnické osoby**¹⁹

¹⁸ § 33 odst. 1 ZTOPO.

¹⁹ § 33 odst. 1 ZTOPO.

Soud může obviněné právnické osobě uložit omezení nakládání s majetkem této právnické osoby.

V tomto případě zákon hovoří o omezení v nakládání s majetkem obviněné právnické osoby, kterým bude především zákaz majetek převést na jiného (zejména věc prodat, pohledávku postoupit apod.), ale také jej zatížit (např. smluvním zřízením věcného břemene, zastavením věci apod.) či jej zničit (věci hmotné movité i nemovité), znehodnotit či spotřebovat (typicky peníze). Omezením ovšem nedochází k tomu, že by majetek byl orgánem činným v trestním řízení zajištěn. Na stát nepřechází povinnost tento majetek spravovat a správa majetku zůstává plně v dispozici obviněné právnické osoby, která je ovšem v této správě omezena v rozsahu popsaném v usnesení.

Soud zároveň může na návrh dotčené právnické osoby a z důležitých důvodů povolit provedení úkonu, který se týká majetku, na nějž se vztahuje zajišťovací opatření.

Právnická osoba má právo **kdykoliv žádat o zrušení** nebo omezení zajištění. Po zamítnutí žádosti může svou žádost opakovat **po uplynutí 30 dnů**. Proti rozhodnutí o zajištění může též právnická osoba podat **stížnost**.

iii. **zajištění finančních prostředků na účtu právnické osoby**

Předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce nebo policejní orgán může rozhodnout o zajištění finančních prostředků na účtu právnické osoby, nasvědčující-li zjištěné skutečnosti tomu, že určitá věc je nástrojem trestné činnosti nebo výnosem z trestné činnosti.

Mají-li podobu peněz uložených na bankovním účtu, jsou zajištěny na účtu právnické osoby, přičemž právnické osobě je zakázáno s nimi jakkoli nakládat. Mají-li podobu bankovek, případně mincí, jsou zpravidla ukládány na příslušný bankovní účet útvaru Policie České republiky, jehož policejní orgán zajištění provedl. Na tomto účtu finanční částky nejsou úročeny. V případě, že jde o bankovky, případně mince „exotické“ měny, ukládají se do trezoru ekonomického pracoviště útvaru Policie České republiky, jehož policejní orgán jejich zajištění provedl, nebo do bezpečnostní schránky České národní banky.

Právnická osoba má právo **kdykoliv žádat o zrušení** nebo omezení zajištění. Po zamítnutí žádosti může svou žádost opakovat **po uplynutí 30 dnů**. Proti rozhodnutí o zajištění může též právnická osoba podat **stížnost**.

iv. **složení částky odpovídající výši předpokládaného peněžitého trestu nebo poskytnutí jiné záruky²⁰**

Před rozhodnutím o tom, zda obviněná právnická osoba může být zrušena a zda smí dojít k její přeměně, popřípadě k jejímu zániku může soud právnické osobě uložit, aby ve stanovené lhůtě **složila** na určený účet jím stanovenou **částku odpovídající výši předpokládaného peněžitého trestu** nebo aby **poskytla jinou záruku**.

Účelem je zajistit, aby povolení zrušení, přeměny nebo zániku právnické osoby, proti níž je vedeno trestní stíhání, nezmařilo možnost vykonat uložený trest.

v. **pořádková pokuta²¹**

Uložení pořádkové pokuty slouží k zajištění řádného průběhu trestního řízení a k udržení autority OČTŘ, respektování jejich příkazů a zachování důstojnosti jednání před nimi.

Dle ZTOPO lze pořádkovou pokutu uložit za nevhodné chování osoby, která za právnickou osobu činí úkony, nebo opatrovníka právnické osoby, pokud tito:

- přes předchozí napomenutí ruší řízení nebo se k soudu, státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu chovají urážlivě, nebo
- bez dostatečné omluvy neuposlechnou příkazu nebo nevyhoví výzvě, které jim byly dány.

Právnické osobě může být v takovém případě **uložena pořádková pokuta** až do výše **500.000 Kč**, opatrovníkovi do výše 50.000 Kč.

Na právnické osoby se též uplatní úprava uložení pořádkové pokuty v trestním řádu, který říká, že pořádková pokuta může být uložena tomu, kdo přes předchozí napomenutí (i) ruší řízení nebo (ii) kdo se k soudu, státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu chová urážlivě nebo (iii) kdo bez dostatečné omluvy neuposlechne příkazu nebo nevyhoví výzvě, které mu byly dány.

V takovém případě může být uložena pořádková pokuta až do výše **50 000 Kč**.

Proti uložení pořádkové pokuty může právnická osoba podat **stížnost**, která má odkladný účinek.

²⁰ § 32 odst. 5 ZTOPO.

²¹ § 36 odst. 2 a 3 ZTOPO a § 66 TŘ.

vi. **Zajištění věcí důležitých pro trestní řízení**²²

V případě zajištění věcí důležitých pro trestní řízení jde zejména o předměty, které mohou být **věcnými důkazy**, listiny, jež mohou být **listinnými důkazy** a listinné cenné papíry.

Povinnost předložit nebo vydat doličnou věc postihuje **každého, kdo ji má u sebe** (nemusí to být vždy obviněný a osoba, vůči níž se uplatňuje, nemusí být ani vlastníkem věci).

Následkem nevyhovění výzvě k předložení nebo k vydání věci může být především odnětí věci a/nebo uložení pořádkové pokuty.

Povinnost předložit nebo vydat věc nevztahuje na listinu, jejíž obsah se týká okolnosti, o které platí zákaz výslechu²³, ledaže došlo ke zproštění povinnosti zachovat věc v tajnosti nebo ke zproštění povinnosti mlčenlivosti.

K výzvě je oprávněn v řízení před soudem předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce nebo policejní orgán.

Výzva k vydání věci se činí formou opatření, a proto **není** proti ní **přípustná stížnost**. Výzva může být ústní a poznamená se do protokolu o provedení úkonu.

vii. **Domovní prohlídka**²⁴ **a prohlídka jiných prostor a pozemků**²⁵

Zákon stanoví, že domovní prohlídku lze vykonat, je-li důvodné podezření, že v bytě nebo v jiné prostoře sloužící k bydlení nebo v prostorách k nim náležejících (obydlí) je věc nebo osoba důležitá pro trestní řízení. Lze vykonat i prohlídku prostor nesloužících k bydlení (jiných prostor) a pozemků, pokud nejsou veřejně přístupné.

Pojem **obydlí** zahrnuje veškeré prostory sloužící k bydlení lidí, tedy vše, co člověku slouží k bydlení. Rozhodující je faktický stav těchto prostor, tj. že bez ohledu na právní důvod slouží k bydlení.

Prostory nesloužící k bydlení (jiné prostory) jsou především tzv. nebytové prostory jako např. dílny, kanceláře, skladiště, živnostenské provozovny, samostatně stojící garáže, které nejsou součástí bytu, automobily, lodě atd. Pod tyto prostory spadá též **sídlo společnosti, pobočky či provozovny** právnických osob nebo např. **kancelářské prostory**.

²² § 77b až 81b TŘ.

²³ K tomu viz § 99 TŘ.

²⁴ § 82 až 83 TŘ.

²⁵ § 83a TŘ.

Příkaz k domovní prohlídce vydává vždy soud a **není** proti němu **přípustná stížnost**. Příkaz musí být vydán písemně a musí být odůvodněn.

Příkaz musí obsahovat **uložení** provedení domovní prohlídky, **popis** bytu nebo jiných prostor, včetně prostor k nim náležejících (uvedením přesné adresy včetně poschodí nebo podlaží, čísla bytu, čísla sklepní či půdní kóje apod.), tak, aby nemohlo dojít k záměně a aby byl určen též rozsah provádění domovní prohlídky. Dále zde musí být uveden **účel** domovní prohlídky a poukázáno na **povinnost** majitele nebo nájemce či jiného uživatele **strpět** domovní prohlídku, včetně **poučení o možnosti překonat odpor** nebo vytvořenou překážku. V neposlední řadě musí zde být **upozornění na povinnost vydat věci důležité pro trestní řízení**, popř. při ní nalezené s pohružkou, že takové věci budou odňaty, nebudou-li dobrovolně vydány.

Orgán vykonávající prohlídku je **povinen umožnit** osobě, u níž se takový úkon koná, nebo některému dospělému členu její domácnosti nebo v případě prohlídky jiných prostor též jejímu zaměstnanci **účast při prohlídce**.

K výkonu domovní prohlídky je třeba přibrat osobu, která není na věci zúčastněna.

Osobě, u které byla prohlídka provedena, je vydáno **písemné potvrzení** o výsledku úkonu i převzetí věcí nebo **opis protokolu**.

viii. **Vstup do obydlí, jiných prostor a na pozemek**²⁶

Toto ustanovení reaguje na situace, kdy příkaz k domovní prohlídce není možno obstarat, a přesto je ve veřejném zájmu nutno do obydlí vstoupit.

Policejní orgán **může vstoupit do obydlí**, jiných prostor nebo na pozemek jen tehdy, jestliže:

- **věc nesnese odkladu** a vstup tam je **nezbytný pro ochranu života nebo zdraví** osob nebo pro ochranu jiných práv a svobod, nebo pro odvrácení závažného ohrožení veřejné bezpečnosti a pořádku,
- v případě, že se **v nich nachází osoba**,
 - na kterou byl vydán příkaz k zatčení nebo příkaz k dodání do výkonu trestu odnětí svobody nebo do výkonu ochranného opatření spojeného se zbavením osobní svobody,
 - kterou je třeba předvést pro účely trestního řízení, nebo
 - kterou je třeba zadržet.

²⁶ § 83c TR.

Úkony spojené s realizací zmíněných příkazů či opatření nesmí sloužit primárně k opatrování a zajišťování důkazů v trestním řízení (k tomu zde může sloužit jen domovní prohlídka či prohlídka jiných prostor a pozemků).

ix. **Zadržení a otevření zásilek, jejich záměna a sledování**²⁷

Předseda senátu nebo v přípravném řízení státní zástupce mohou nařídit, aby pošta nebo osoba provádějící přepravu zásilek vydaly nedoručené zásilky nebo telegramy, pokud je to nutné k objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení.

V důsledku zadržení zásilky pošta nebo osoba provádějící dopravu zásilek má povinnost nedoručit zásilku adresátovi a vydat ji v přípravném řízení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu a v řízení před soudem předsedovi senátu, který zjistí jejich obsah.

Předseda senátu nebo v přípravném řízení státní zástupce se souhlasem soudce mohou nařídit, aby byl obsah zásilky, která obsahuje obecně nebezpečné věci (omamné látky, radioaktivní látky, padělané peníze, výbušniny, věci určené ke spáchání trestného činu apod.) zaměněn za jiný a takto upravená zásilka byla předána k další přepravě.

Státní zástupce může v přípravném řízení nařídit, aby byla sledována zásilka, u které je důvodné podezření, že obsahuje obecně nebezpečné věci, je-li to potřeba k dalšímu řízení.

x. **Odposlech a záznam telekomunikačního provozu**²⁸

Za splnění zákonných podmínek je možno nařídit odposlech a záznam telekomunikačního provozu právnické osoby, proti níž se řízení vede, resp. vyžádat údaje o jejím uskutečněném telekomunikačním provozu.

Použití odposlechu je možné pouze tehdy, je-li vedeno trestní řízení pro trestné činy:

- pro některý zločin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby **nejméně 8 let**, nebo
- pro některý z **vyjmenovaných trestných činů**²⁹, nebo

²⁷ § 86 až 87c TR.

²⁸ § 88 až 88a TR.

²⁹ Pletichy v insolvenčním řízení dle § 226 TZ, porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže dle § 248 odst. 1 písm. e) a odst. 2 až 4 TZ, zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě dle § 256 TZ, pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži dle § 257 TZ, pletichy při veřejné dražbě dle § 258 TZ, zneužití pravomoci úřední osoby dle § 329 TZ,

- pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva.

Nařídít odposlech a záznam telekomunikačního provozu je oprávněn předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce.

Příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu musí být vydán **písemně** a musí být **odůvodněn**.³⁰

Příkaz musí obsahovat **uživatelskou adresu** či zařízení a **osobu uživatele** (pokud je její totožnost známa), a **dobu**, po kterou bude odposlech a záznam telekomunikačního provozu prováděn (**maximálně 4 měsíce** – je možné prodloužit). V odůvodnění musí být uvedeny konkrétní skutkové okolnosti, které vydání tohoto příkazu, včetně doby jeho trvání, odůvodňují.

K záznamu musí být připojen **protokol** s uvedením údajů o místě, času, způsobu a obsahu provedeného záznamu, jakož i o orgánu, který záznam pořídil.

Po pravomocném skončení věci je dotčená osoba informována o nařízeném odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Dotčená osoba má právo ve lhůtě 6 měsíců podat Nejvyššímu soudu návrh na přezkoumání zákonnosti odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu.

xi. **Operativně pátrací prostředky**³¹

Operativně pátracími prostředky ve smyslu TR jsou:

a) předstíraný převod

Předstíraným převodem se rozumí předstírání koupě, prodeje nebo jiného způsobu převodu předmětu plnění včetně převodu věci k jejímuž držení je třeba zvláštního povolení, jejíž držení je nepřípustné, která pochází z trestného činu, nebo která je určena ke spáchání trestného činu. Lze jej uskutečnit pouze na základě písemného povolení státního zástupce.

b) sledování osob a věcí

Sledováním se rozumí získávání poznatků o osobách a věcech prováděné utajovaným způsobem technickými nebo jinými prostředky.

křivé obvinění podle § 345 odst. 3 až 5 TZ, křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek podle § 346 odst. 3 až 5 TZ, křivé tlumočení podle § 347 odst. 3 až 5 TZ.

³⁰ Pro vyjmenované trestné činy lze odposlech a záznam telekomunikačního provozu provést i bez příkazu. K tomu viz § 88 odst. 5 TR.

³¹ § 158b až 158f TR.

Sledování, při kterém jsou pořizovány zvukové, obrazové a jiné záznamy, lze uskutečnit pouze na základě písemného povolení státního zástupce. Sledování, při kterém je zasahováno do nedotknutelnosti obydlí, listovního tajemství a podobně, lze uskutečnit pouze na základě písemného povolení soudce. V povolení musí být stanovena **doba**, po kterou bude sledování prováděno a která **nesmí být delší než 6 měsíců** (lze prodlužovat).

c) použití agenta

Agentem je příslušník Policie České republiky nebo Generální inspekce bezpečnostních sborů plnící úkoly uložené mu řídicím policejním orgánem, vystupující zpravidla se zastíráním skutečného účelu své činnosti. Využívá se např. u korupčních trestných činů.

Použití agenta povoluje na návrh státního zástupce vrchního státního zastupitelství soudce vrchního soudu pro vymezené trestné činy³².

xii. Zajištění nároku poškozeného³³

Poškozený je oprávněn v trestním řízení uplatňovat nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy způsobené trestným činem nebo na vydání bezdůvodného obohacení získaného trestným činem.

Pokud obviněný se svým majetkem disponuje tak, aby znemožnil nebo ztížil uspokojení poškozeného na tomto majetku (např. svůj majetek po činu ukrývá, prodává-li jej nebo jej daruje příbuzným nebo jej jinak převádí na jiné osoby), může soud nebo v přípravném řízení státní zástupce rozhodnout o jeho zajištění.

Rozsah zajištění majetku je vymezen pravděpodobnou výší nároku poškozeného, a proto musí být úměrný předpokládané výši škody nebo nemajetkové újmy způsobené trestným činem nebo rozsahu bezdůvodného obohacení získaného trestným činem, aby nebyly nepřiměřeně postíženy zájmy obviněného.

Rozhodnutí má vždy formu usnesení, proti kterému je **přípustná stížnost** bez odkladného účinku.

³² Blíže § 158e TŘ.

³³ § 47 až 49 TŘ.

xiii. Zajištění výkonu peněžitého trestu³⁴

Toto zajišťovací opatření se uplatní v případech, kdy je obviněný stíhán pro trestný čin, za který je třeba očekávat uložení peněžitého trestu. Soud a v přípravném řízení státní zástupce může zajistit určenou část majetku obviněného. K posuzování potřebnosti zajištění viz Zajištění nároku poškozeného.

Proti rozhodnutí o zajištění je **přípustná stížnost**.

xiv. Zajištění výkonu trestu propadnutí majetku³⁵

Toto zajišťovací opatření se uplatní v případech, kdy je obviněný stíhán pro trestný čin, za který je třeba očekávat uložení trestu propadnutí majetku, a je obava, že výkon tohoto trestu bude zmařen nebo ztížen. Soud a v přípravném řízení státní zástupce může zajistit majetek obviněného. K posuzování potřebnosti zajištění viz Zajištění nároku poškozeného.

Proti rozhodnutí o zajištění je **přípustná stížnost**.

xv. Zajištění výkonu zabrání části majetku³⁶

Toto zajišťovací opatření se uplatní v případech, kdy je obviněný stíhán pro trestný čin, za který je třeba očekávat uložení zabrání části majetku. Soud a v přípravném řízení státní zástupce může zajistit věci obviněného nebo jiné osoby nasvědčující-li zjištěné skutečnosti tomu, že jsou splněny podmínky pro jejich zabrání dle § 102a TZ.

Proti rozhodnutí o zajištění je **přípustná stížnost**.

³⁴ § 344a a 344b TŘ.

³⁵ § 347 až 349 TŘ.

³⁶ § 358b TŘ.

2. PŘEDBĚŽNÉ PROJEDNÁNÍ OBŽALOBY

Předběžné projednání obžaloby není obligatorním stadiem trestního řízení, kterým by muselo projít každé trestní řízení. Koná se pouze tehdy, pokud jej nařídí předseda senátu po přezkoumání podané obžaloby a obsahu spisu, včetně jeho příloh. Jinak předseda senátu nařídí rovnou hlavní líčení.³⁷

Důvody k předběžnému projednání obžaloby

Důvody k nařízení předběžného projednání obžaloby jsou zejména následující:

- zamezení vrácení věci státnímu zástupci k došetření,
- věc patří do příslušnosti jiného soudu,
- věc má být postoupena (nejde o trestný čin),
- řízení má být zastaveno, přerušeno nebo podmíněně zastaveno,
- skutek, bude třeba jinak právně kvalifikovat (např. nejde o krádež ale o loupež),
- byly závažným způsobem porušeny procesní předpisy,
- ve věci nejsou objasněny základní skutečnosti,
- vzhledem k okolnostem případu by bylo vhodné sjednání dohody o vině a trestu.

Předběžné projednání obžaloby se koná v neveřejném zasedání, výjimky jsou přípustné, je-li to potřebné (např. v případ sjednání dohody o vině a trestu, kde je přítomen obviněný a poškozený).

Rozhodnutí po předběžném projednání obžaloby

Rozhodnutí soudu vždy odpovídá případným zjištěným vadám. Předseda senátu rozhodne o:

- a) **vrácení věci státnímu zástupci,**
- b) **předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti soudu, postoupení** (přestupek, kárné provinění),
- c) **zastavení, přerušení,**
- d) **podmíněném zastavení trestního stíhání / schválení narovnání,**
- e) **rozhodnutí o vazbě** (pouze u fyzických osob).

Soud rozhoduje usnesením, proti kterému je možné podat stížnost (vyjma usnesení týkajícího se příslušnosti a postoupení věci), která má odkladný účinek (vyjma usnesení o přerušení).

³⁷ § 185 a násl. TŘ.

3. HLAVNÍ LÍČENÍ

Příprava hlavního líčení

Cílem hlavního líčení je dosáhnout projednání obžaloby a rozhodnutí o ní v jediném hlavním líčení bez odročení.

Pro nařízení hlavního líčení je zapotřebí **doručení obžaloby**. Opis obžaloby se doručuje obžalovanému do vlastních rukou (náhradní doručení je vyloučeno). Dále se doručuje obhájci, opatrovníkovi obžalovaného (pokud je omezen na svéprávnosti), poškozenému a zúčastněné osobě.

Nařízení hlavního líčení

Předseda senátu stanoví termín a místo jeho konání (v řízení před okresním soudem ve lhůtě 3 týdny a před krajským soudem jako soudem 1. stupně ve lhůtě 3 měsíců od podání obžaloby).

K hlavnímu líčení třeba **předvolat** obžalovaného, svědky, znalce a tlumočníky.

O konání hlavního líčení se **vyrozumí** státní zástupce, obhájce, opatrovník, poškozený a zúčastněná osoba anebo jejich zmocněnci, přičemž mezi předvoláním či vyrozuměním a hlavním líčením musí být alespoň **5 pracovních dní**.

Při hlavním líčení platí pravidlo nezměnitelnosti složení soudu. Výjimečně je možné jednat i ve změněném složení senátu po odročení hlavního líčení (se souhlasem státního zástupce a obviněného přečte předseda senátu protokol o předchozím hlavním líčení). Pokud souhlas není udělen, je nutné provést veškeré úkony znovu.

Účast osob na hlavním líčení

Nutná účast je u těchto osob:

- **soud** (celý soudní senát, resp. samosoudce + zapisovatel),
- **státní zástupce** (přednáší a zastupuje podanou obžalobu – vyžaduje se jeho stálá přítomnost) a
- **obžalovaný** (příp. zastoupený svým **obhájcem**),
 - účast obžalovaného je na hlavním líčení **pravidlem**:
 - v řízení proti obžalované PO jedná za PO ten, kdo je za ni oprávněn činit úkony před soudem, její zmocněnec nebo opatrovník (tedy FO)³⁸,

³⁸ § 34 odst. 1 ZTOPO.

- přítomnost možné zajistit prostřednictvím videokonferenčního zařízení.

Hlavní líčení v případě trestního řízení proti právnické osobě je možné konat **v nepřítomnosti jejího zástupce**, za splnění následujících podmínek:

1. **obžaloba** byla právnické osobě **řádně doručena** a právnická osoba byla k hlavnímu líčení včas a **řádně předvolána**,
2. bylo dodrženo ustanovení o zahájení trestního stíhání a právnická osoba **byla upozorněna na možnost prostudovat spis** a učinit návrhy na doplnění vyšetřování.³⁹

Pokud se obžalovaný bez řádné omluvy k hlavnímu líčení nedostaví, soud může rozhodnout o konání hlavního líčení v jeho nepřítomnosti. V takovém případě lze v hlavním líčení číst protokoly o výslechu svědků, znalců a spoluobviněných nebo přehrát obrazové a zvukové záznamy pořízené o jejich výslechu provedeném prostřednictvím videokonferenčního zařízení.

Průběh hlavního líčení

A. Zahájení hlavního líčení

Hlavní líčení zahájí předseda senátu sdělením věci, která bude projednávána.

Předseda senátu poté:

- zjistí, zda se dostavily osoby, které byly předvolány/vyrozuměny (pokud se nedostavily, rozhodne, zda je možné provést hlavní líčení nebo je třeba odročit),
- zda byla dodržena lhůta k přípravě,
- vyzve státního zástupce, aby přednesl obžalobu,
- zjistí, zda se poškození připojují s nárokem k náhradě škody (nemajetkové újmy, vydání bezdůvodného obohacení)
 - rozhodne, že poškozeného, kterému toto právo zřejmě nepřísluší, nepřipouští k hlavnímu líčení,
 - je-li poškozených hodně, může rozhodnout o **společném zmocněnci**.

B. Dokazování

Dokazování řídí předseda senátu, který také zpravidla bezprostředně provádí všechny důkazy, nebo pověří strany, aby je provedly.

³⁹ § 34 odst. 7 ZTOPO.

Dokazování začíná **výslechem obžalovaného** k obsahu obžaloby, příp. k nároku náhrady škody.

Dále dochází ke čtení listinných důkazů, je možné přečíst protokol o dřívějších výpovědích obžalovaného (jen pokud se jedná v nepřítomnosti, pokud odepře vypovídat, když se objeví podstatné rozpory mezi jeho dřívější výpovědí a jeho údaji při hlavním líčení) a výslechu svědků.

Strany mohou klást vyslychaným osobám otázky. Obžalovaný musí být po každém důkazu dotázán, zda se k němu chce vyjádřit a vyjádření se zapíše do protokolu.

Po provedení všech důkazů udělí předseda senátu slovo k závěrečným řečem.

Odročit hlavní líčení lze pro překážky, pro které nelze hlavní líčení provést nebo v něm pokračovat, zároveň musí být stanoven konkrétní termín odročení.

C. Závěr hlavního líčení

Závěrečnou řeč pronáší osoby v tomto pořadí: státní zástupce, poškozený, zúčastněná osoba, obhájce (vždy mluví jako poslední), příp. obžalovaný. Tyto osoby musí mluvit k projednávané věci a pokud po obhájci mluví státní zástupce, má obhájce právo na repliku.

Po závěrečné řeči a před odchodem k závěrečné poradě udělí předseda senátu **obžalovanému poslední slovo**. Během posledního slova nesmí být obžalovanému nikým kladeny žádné otázky.

Shledá-li soud vzhledem k závěrečným řečem nebo při závěrečné poradě, že je třeba ještě některé okolnosti objasnit, usnese se, že dokazování bude doplněno a pokračuje v hlavním líčení. Po doplnění dokazování je třeba vždy znovu dát slovo k závěrečným řečem. Vzhledem k tomu, že závěrečné řeči a poslední slovo následují až po ukončení dokazování, nelze je použít jako důkaz.

Výslech svědka a obviněného

Výslech svědka

Při výslechu svědka je nejprve zjištěna jeho totožnost, jeho poměr k obviněnému. Dále je mu dáno poučení o právu odepřít výpověď nebo zákaz výslechu a o trestních následcích křivé výpovědi, křivého obvinění a pomluvy a o povinnosti vypovídat pravdu a nic nezamlčet.

Svědka je též dotázán na poměr k projednávané věci a ke stranám a dle potřeby též na jiné okolnosti významné pro zjištění jeho hodnověrnosti.

Následuje monologická část, kdy je svědek vyzván, aby souvisle vypověděl vše, co sám o věci ví a odkud se dozvěděl okolnosti jím uváděné. Následuje dialog spočívající v kladení otázek k doplnění výpovědi nebo k odstranění neúplnosti, nejasnosti a rozporů.

O obsahu výsledku se sepíše **protokol**.

Svědek může být zároveň vyzván k napsání potřebného počtu slov. Svědek má nárok na svědečné, které musí uplatnit do 3 dnů od výsledku.

Totožnost svědka lze utajit, nasvědčují-li zjištěné okolnosti tomu, že svědku nebo osobě jemu blízké v souvislosti s podáním svědectví zřejmě **hrozí újma na zdraví** nebo jiné vážné nebezpečí porušení jejich základních práv, a nelze-li ochranu svědka spolehlivě zajistit jiným způsobem.⁴⁰

Možnost čtení protokolu o výsledku svědka

Místo výsledku lze v hlavním líčení číst protokol o jeho výpovědi, jestliže soud nepokládá výslech za nutný a obžalovaný i státní zástupce s tím souhlasí (souhlas obžalovaného není nutný, nedostaví-li se bez vážného důvodu k hlavnímu líčení nebo se z něj vzdálí).

Protokol o výpovědi spoluobžalovaného nebo svědka se přečte také tehdy, byl-li výslech proveden způsobem odpovídajícím trestnímu řádu a tato osoba zemřela, stala se nezvěstnou nebo nedosažitelnou, onemocněla chorobou, která natrvalo nebo na dohlednou dobu znemožňuje její výslech nebo šlo o neodkladný nebo neopakovatelný úkon.

Protokol o dřívější výpovědi svědka se přečte také tehdy, byl-li výslech proveden způsobem odpovídajícím ustanovení TŘ a tento svědek v hlavním líčení odepřel vypovídat nebo se v podstatných bodech odchyluje od své výpovědi a (i) obhájce nebo obviněný měl možnost se tohoto dřívějšího výsledku účastnit a klást vyslýchanému otázky / (ii) bylo zjištěno, že taková osoba byla předmětem násilí, zavražďování, podplácení či příslibů jiných výhod a tak vedena k tomu, aby vypovídala křivě / (iii) byl-li obsah výpovědi ovlivněn průběhem výsledku v hlavním líčení nebo přítomné veřejnosti.

Se souhlasem státního zástupce a obžalovaného lze v hlavním líčení číst i úřední záznamy o vysvětlení osob a o provedení dalších úkonů. V ostatních případech lze dřívější výpověď předečíst, protokol o takové výpovědi nemůže být podkladem o výroku o vině, a to ani ve spojení s jinými ve věci provedenými důkazy.

⁴⁰ § 55 odst. 2 TŘ.

Zvláštní formy výslechu svědka

Zvláštními formami⁴¹ výslechu svědka jsou

- **konfrontace** (tváří v tvář),
- **rekognice** (znovu poznání osoby nebo věci),
- **vyšetřovací pokus** (prověření nebo upřesnění skutečností zjištěných v trestním řízení na základě uměle vytvořených podmínek),
- **rekonstrukce** (obnovení situace a okolnosti, za které byl trestný čin spáchán),
- **prověrka na místě** (je-li třeba za přítomnosti svědka, obviněného nebo podezřelého třeba doplnit nebo upřesnit údaje důležité pro trestní řízení, které se vztahují k určitému místu).

Výslech obviněného

Obviněný má **právo vyjádřit se ke všem skutečnostem**, které se mu kladou za vinu, a k důkazům o nich, **není však povinen vypovídat** a má **právo odepřít výpověď**.

O tomto právu musí být poučen. Právo odepřít výpověď může obviněný uplatnit v kterékoli fázi trestního stíhání. Rovněž platí zákaz donucování k výpovědi nebo k doznání nebo k napsání potřebného počtu slov. Obviněný je však **povinen strpět úkony k zjištění jeho totožnosti** – otisky, fotky apod.

Před prvním výslechem je třeba zjistit totožnost obviněného, dotázat se jej na jeho rodinné, majetkové a výtěžkové poměry a předchozí tresty, objasnit mu podstatu sděleného obvinění a poučit jej o jeho právech (není povinen vypovídat, právo zvolit si obhájce a být vyslýchán za jeho účasti) a o trestních následcích křivého obvinění a pomluvy.

Je-li vedeno řízení pro trestný čin, u něhož lze sjednat dohodu o vině a trestu, musí být obviněný v rámci poučení upozorněn také na skutečnost, že v přípravném řízení může se státním zástupcem za přítomnosti obhájce sjednat dohodu o vině a trestu a další detaily o ní.

Následuje monologická část, kdy je obviněný vyzván, aby souvisle vypověděl vše, co sám o věci ví a odkud se dozvěděl okolnosti jím uváděné. Následuje dialog spočívající v kladení otázek k doplnění výpovědi nebo k odstranění neúplnosti, nejasnosti a rozporů.

⁴¹ § 104a a násl. TŘ.

O obsahu výsledku se sepíše **protokol**.

Přítomnost obviněného u výsledku se zajišťuje předvoláním, příp. předvedením.

V rámci výsledku je **zakázáno**

- pokládat tzv. **kapciózní otázky** (zavádějící – předstírání klamavých a nepravdivých okolností – např. „spolupachatel nám to už řekl“) a
- **sugestivní otázky** (navádějící – naznačeno, jak na ně odpovědět, „měl spolupachatel červenou čepici?“).⁴²

Spoluobvinění se vyslychají odděleně. Výslech lze provést prostřednictvím videokonferenčního zařízení, pokud je nutná ochrana práv osob nebo z bezpečnostních důvodů, pokud to umožňuje povaha úkonu a je to technicky možné.

Společné řízení proti PO a FO

ZTOPO umožňuje konat společné řízení⁴³ proti obviněné právnické osobě a obviněné fyzické osobě jestliže:

- jejich trestné činy spolu souvisejí a
- pokud tomu nebrání důležité důvody.⁴⁴

Obecně je stanoveno, že pokud mají být v průběhu společného řízení vedeného proti fyzické a právnické osobě prováděny úkony trestního řízení ve vztahu k oběma těmto osobám, provádějí se zpravidla **nejprve ve vztahu k fyzické osobě**.⁴⁵

Výslech

Zde dochází nejprve k vyslechnutí fyzické osoby, až poté je vyslechnut zástupce právnické osoby.

Závěrečná řeč

Pořadí osob je následující: státní zástupce, poškozený, zúčastněná osoba, obhajoba PO, zástupce PO, obhájce FO, FO.

Poslední slovo

Nejprve je uděleno zástupci PO, poté FO.

⁴² Totéž platí pro výslech svědka.

⁴³ Společné řízení koná krajský soud, je-li příslušný konat řízení alespoň o jednom z trestných činů. Jsou-li pachateli nejtěžšího trestného činu nebo nejtěžších trestných činů obviněná právnická osoba i fyzická osoba, koná společné řízení soud, který je příslušný konat řízení proti obviněné fyzické osobě.

⁴⁴ § 31 ZTOPO.

⁴⁵ § 31 odst. 3 ZTOPO.

Rozhodnutí soudu v hlavním líčení

Soud může rozhodnout jen o skutku uvedeném v obžalobě nebo návrhu na potrestání (v případě zkráceného přípravného řízení).

Soud v hlavním líčení vydává:

- **rozsudek**⁴⁶
 - **odsuzující** nebo
 - **zprošťující**
 - i. nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro který je obžalovaný stíhán,
 - ii. v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem,
 - iii. nebylo prokázáno, že tento skutek spáchal obžalovaný,
 - iv. obžalovaný není pro nepřičetnost trestně odpovědný,
 - v. trestnost činu zanikla,
- **trestní příkaz** (odsuzující rozsudek po zkráceném přípravném řízení),
- **usnesení o zastavení trestního stíhání** (fakultativně, obligatorně)⁴⁷,
- **usnesení o přerušení trestního stíhání**,⁴⁸
- **usnesení o postoupení věci jinému orgánu**,⁴⁹
- **usnesení o vrácení státnímu zástupci k došetření**,⁵⁰
- **usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání**,⁵¹
- **usnesení o schválení narovnání**.⁵²

⁴⁶ § 225 a násl. TŘ.

⁴⁷ § 223 TŘ.

⁴⁸ § 224 TŘ.

⁴⁹ § 222 TŘ.

⁵⁰ § 221 TŘ.

⁵¹ § 223a TŘ.

⁵² § 223a TŘ.

4. OPRAVNÉ PROSTŘEDKY

Úkolem řízení o opravných prostředcích je přezkoumat na základě podaného opravného prostředku předcházející řízení i vlastní rozhodnutí, a to dle typu opravného prostředku, jak po stránce skutkové, tak po stránce právní. TŘ rozeznává opravné prostředky řádné a mimořádné.

Řádnými opravnými prostředky jsou **stížnost** a **odvolání**, které směřují proti nepravomocnému rozhodnutí, a to stížnost proti usnesení a odvolání proti rozsudku. Specifickým opravným prostředkem proti trestnímu příkazu je **odpor**.

Mimořádnými opravnými prostředky jsou **dovolání**, **stížnost pro porušení zákona**, **obnova řízení**, které vždy směřují proti rozhodnutí již pravomocnému.

Podané odvolání má zásadně odkladný (suspenzivní) účinek. To znamená, že se výkon rozhodnutí odkládá do doby, než odvolací soud vydá rozhodnutí. Stížnost má odkladný účinek pouze tam, kde to zákon výslovně stanoví (např. uložená pořádková pokuta nenabude splatnosti, dokud nebude rozhodnuto o podané stížnosti). Mimořádné opravné prostředky odkladný účinek nemají, ale soud, který o nich jedná, může rozhodnout o odkladném účinku.

ODVOLÁNÍ

Odvolání⁵³ je oprávněn podat státní zástupce, obžalovaný, osoby se samostatným obhajovacím právem (příbuzný v pokolení přímém, sourozenec, manžel, partner, druh), opatrovník, obhájce (jménem obžalovaného), zúčastněná osoba (pouze do výroku o zabrání věci) a poškozený (pouze do výroku o náhradě škody).

Odvolání se podává proti rozsudku soudu 1. stupně, přičemž jej nelze podat odvolání jen **proti odůvodnění**.

Odvolacími důvody jsou (i) nesprávnost výroku rozsudku, (ii) skutečnost, že výrok nebyl učiněn nebo (iii) porušení ustanovení o řízení předcházejícím rozsudku.

Odvolání se podává u soudu, proti jehož rozhodnutí směřuje, ve lhůtě 8 dnů od doručení opisu rozsudku. Podání odvolání má odkladný účinek.

Odvolání musí být odůvodněno tak, aby bylo patrné, které rozhodnutí se napadá, který výrok je napadán a jaké vady jsou vytýkány předcházejícímu řízení. V odvolání mohou být uvedeny nové skutečnosti a důkazy, které vyšly najevo po vyhlášení rozsudku.

⁵³ § 245 a násl. TŘ.

Odvolání je možné se vzdát nebo ho vzít zpět do doby, než se odvolací soud odebere k závěrečné poradě.

O odvolání proti rozsudku okresního soudu rozhoduje nadřízený **krajský soud**.
O odvolání proti rozsudku krajského soudu rozhoduje nadřízený **vrchní soud**.

*Uplatní se zde **zákaz reformationis in peius** – v neprospěch obžalovaného může odvolací soud změnit napadený rozsudek jen na podkladě odvolání státního zástupce podaného v neprospěch obžalovaného, ve výroku o náhradě škody, nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení též na podkladě odvolání poškozeného, který řádně uplatnil svůj nárok. Pokud podal odvolání pouze obžalovaný, nemůže dojít ke zhoršení jeho postavení.*

*Dále se uplatní **zásada beneficium cohesionis** – pokud je v odvolacím řízení zjištěna skutečnost, která svědčí ve prospěch některého obžalovaného nebo zúčastněné osoby, je zohledněna také při posuzování dalšího spoluobžalovaného nebo zúčastněné osoby, pokud k nim má vztah.*

Odvolací soud zpravidla jedná ve veřejném zasedání. Neveřejně pouze pokud odvolání zamítá nebo odmítá z formálních důvodů.

Odvolací soud rozhodne tak, že dovolání:

- a) odmítne (z formálních důvodů) nebo
- b) zamítne (z formálních důvodů nebo po věcném přezkoumání, pokud shledá, že odvolání není důvodné), anebo
- c) trestní stíhání zastaví,⁵⁴ nebo
- d) napadené rozhodnutí či jeho část zruší a je-li to potřeba
 - a. věc předloží k rozhodnutí o příslušnosti soudu nebo věc postoupí jinému orgánu nebo trestní stíhání přeruší nebo trestní stíhání zastaví nebo trestní stíhání podmíněně zastaví nebo rozhodne o schválení narovnání,
 - b. vrátí věc státnímu zástupci k došetření,
 - c. vrátí věc soudu prvního stupně (tento soud je vázán právním názorem, který vyslovil ve svém rozhodnutí odvolací soud),
 - d. rozhodne sám ve věci,
 - e. zčásti sám rozhodne ve věci a zčásti přikáže věc k novému projednání a rozhodnutí,
- e) přikáže věc k doplnění chybějícího nebo neúplného výroku bez zrušení napadeného rozhodnutí,

⁵⁴ Nastane-li některá z okolností uvedených v § 11 odst. 1 písm. a), b), l) TŘ. Obviněný má právo trvat na projednání věci.

- f) doplní sám chybějící nebo neúplný výrok bez zrušení napadeného rozhodnutí.

STÍŽNOST

Stížnost⁵⁵ je přípustná proti každému usnesení policejního orgánu. Proti usnesení státního zástupce nebo soudu je přípustná jen tehdy, jestliže to zákon stanoví a jestliže rozhodují ve věci v 1. stupni.

*Stížnost je oprávněna podat **osoba, které se usnesení přímo dotýká**, nebo která **k usnesení dala podnět svým návrhem, státní zástupce**, za obviněného jeho **obhájce** nebo **opatrovník** a za zúčastněnou osobu a poškozeného jejich **zmocněnec**.*

*Podává se u orgánu, proti jehož rozhodnutí směřuje, a to ve lhůtě **3 dnů** od oznámení usnesení.*

Stížnost má odkladný účinek pouze tam, kde to zákon výslovně stanoví.

*Podání stížnosti je možno učinit **písemně, ústně do protokolu nebo elektronicky**; stížnost nemusí být odůvodněna.*

*O stížnosti rozhoduje nadřízený orgán. Výjimkou je tzv. **autoremedura** (tzn. rozhoduje stejný orgán, který usnesení vydal, pokud stěžovateli vyhoví v plném rozsahu a pokud tímto rozhodnutím nezasahuje do práv jiné osoby).*

Stížnost je možné podat pro nesprávnost některého výroku nebo pro porušení ustanovení o řízení, které usnesení předcházelo, jestliže toto porušení mohlo způsobit nesprávnost některého výroku usnesení.

Orgán, který o stížnosti rozhoduje, stížnost buď **zamítne** nebo **zruší/částečně zruší** usnesení a rozhodne sám nebo uloží orgánu, aby sám jednal a rozhodl.

ODPOR PROTI TRESTNÍMU PŘÍKAZU

Opravným prostředkem **proti trestnímu příkazu** je odpor⁵⁶ podaný **do 8 dnů od doručení** u soudu, který trestní příkaz vydal.

Odpor může podat **obviněný, osoby, které jsou oprávněny podat v jeho prospěch odvolání** a **státní zástupce**. Poškozený odpor podat nemůže.

⁵⁵ § 141 a násl. TŘ.

⁵⁶ § 314g TŘ.

Podáním odporu se trestní příkaz ruší ve všech výrocích a samosoudce nařídí ve věci hlavní líčení, v němž není vázán právní kvalifikací ani druhem ani výměrou trestu.

DOVOLÁNÍ

Dovolání⁵⁷ je mimořádný opravný prostředek, kterým lze napadat jen **pravomocná rozhodnutí** soudu ve věci samé, jestliže tento soud rozhodl **ve II. stupni** (tj. v řízení o odvolání nebo v řízení o stížnosti rozhodl krajský nebo vrchní soud) a zákon to připouští.

Dovolání lze podat jen **ze zákonem stanovených důvodů** (tzv. dovolací důvody), vymezených v § 265b TŘ, přičemž dovolání podané jen proti důvodům rozhodnutí není přípustné.

Kromě **nejvyššího státního zástupce** může podat dovolání zejména **obviněný**, vždy však prostřednictvím obhájce.

Dovolání je nutno podat **ve lhůtě do dvou měsíců od doručení rozhodnutí**, proti kterému dovolání směřuje.

Dovolání musí vedle obecných obsahových náležitostí obsahovat též obsahové náležitosti zvláštní, které jsou vymezeny v § 265f odst. 1 TŘ.

V dovolacím řízení se obdobně jako v odvolacím řízení uplatní *zákaz reformationis in peius a zásada beneficium cohesionis* (vysvětleno v kapitole 4. bod „Odvolání“).

O dovolání vždy **rozhoduje Nejvyšší soud**.

Nejvyšší soud rozhodne tak, že dovolání:

- a) odmítne (z formálních důvodů) nebo
- b) zamítne (po věcném přezkoumání, pokud shledá, že dovolání není důvodné), anebo
- c) napadené rozhodnutí či jeho část zruší a je-li to potřeba
 - a. přikáže věc k novému projednání a rozhodnutí,
 - b. rozhodne sám ve věci,
 - c. zčásti sám rozhodne ve věci a zčásti přikáže věc k novému projednání a rozhodnutí,
- d) přikáže věc k doplnění chybějícího nebo neúplného výroku bez zrušení napadeného rozhodnutí,

⁵⁷ § 265a a násl. TŘ.

- e) doplní sám chybějící nebo neúplný výrok bez zrušení napadeného rozhodnutí.

STÍŽNOST PRO PORUŠENÍ ZÁKONA

Stížnost pro porušení zákona⁵⁸ je mimořádný opravný prostředek, který směřuje jen proti pravomocnému rozhodnutí soudu nebo státního zástupce. Účelem stížnosti pro porušení zákona je náprava právních vad pravomocných rozhodnutí nebo náprava vadného postupu řízení, které předcházelo pravomocnému rozhodnutí.

Stížnost pro porušení zákona, jako mimořádný opravný prostředek, je **oprávněn podat pouze ministr spravedlnosti**. Obviněný ji sám nemůže podat, avšak může ministrovi spravedlnosti podat podnět k podání stížnosti pro porušení zákona.

Podání stížnosti pro porušení zákona **není limitováno žádnou lhůtou**.

Důvody stížnosti pro porušení zákona jsou následující – napadeným rozhodnutím byl porušen zákon, nebo rozhodnutí bylo učiněno na podkladě vadného postupu řízení.

O stížnosti pro porušení zákona **rozhoduje Nejvyšší soud**.

Uplatní se *zásada beneficium cohesionis* (vysvětleno v kapitole 4. bod „Odvolání“).

O stížnosti pro porušení zákona Nejvyšší soud rozhodne tak, že ji:

- a) zamítne bez věcného přezkoumání – pokud není přípustná, byla-li podána opožděně, nebo pokud není důvodná, nebo
- b) vysloví rozsudkem, že napadeným rozhodnutím byl porušen zákon.

Jestliže byl zákon porušen v neprospěch obviněného, provede se náprava vadného stavu,⁵⁹ přičemž se uplatní zákaz reformationis in peius.

OBNOVA ŘÍZENÍ

Obnova řízení⁶⁰ směřuje proti pravomocnému rozhodnutí. Obnova řízení směřuje proti skutkovým vadám.

Je možné jí podat jen proti taxativně vyjmenovaným rozhodnutím v § 277 TŘ.

⁵⁸ § 266 a násl. TŘ.

⁵⁹ § 268 až § 271 TŘ.

⁶⁰ § 277 a násl. TŘ.

Důvody pro obnovu řízení jsou následující:

- a) **vyšly najevo skutečnosti a důkazy**, které dříve soudu či státnímu zástupci nebyly známy a tyto nové skutečnosti a důkazy jsou samy o sobě, nebo ve spojení s původními důkazy způsobilé ovlivnit rozhodnutí o vině, trestu, nebo
- b) pravomocným rozsudkem bylo zjištěno, že **policejní orgán, státní zástupce, nebo soudce porušil svým jednáním v původním řízení své povinnosti** z důvodu, že byl spáchán trestný čin, nebo
- c) **Ústavní soud zrušil zákon či část zákona**, na základě kterého bylo vydáno původní rozhodnutí.

Návrh na obnovu řízení může podat státní zástupce, obviněný a osoby se samostatnými odvolacími právy. Žádost nemůže podat poškozený.

Lhůta pro podání není výslovně stanovena. Pokud je ve prospěch obviněného, dokonce možné i po smrti. V neprospěch možné, jen pokud neuplynula polovina promlčecí doby.

Pokud je obnova povolena, je napadené rozhodnutí zrušeno a věc se vrací do stadia, ve kterém skončilo původní řízení.

5. VYKONÁVACÍ ŘÍZENÍ

Posledním stadiem trestního řízení je řízení vykonávací. Jeho účelem je uskutečnit obsah rozhodnutí, vydaného OČTŘ (např. výkon rozsudku, jímž byl uložen právnické osobě peněžitý trest nebo zákaz činnosti).

Právní mocí odsuzujícího rozsudku se řízení dostává do posledního stadia – vykonávacího řízení. Rozhodnutí vykonává, případně jeho výkon nařizuje ten orgán, který rozhodnutí učinil a vydal.

V řízení před soudem rozhodnutí senátu vykonává nebo jeho výkon nařizuje předseda senátu.

III. ČÁST – VYSVĚTLENÍ NĚKTERÝCH POJMŮ

TZ Trestní zákoník	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění
TŘ Trestní řád	Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v platném znění
ZTOPO	Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, v platném znění
SZ	Státní zástupce
FO	Fyzická osoba
PO	Právnická osoba
Trestný čin / TČ	Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.
Přečin	Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.
Zločin	Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou dle trestního zákona přečiny.
Zvlášť závažný zločin	Zvlášť závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.
Trest	Trest je právním následkem trestného činu, který vyjadřuje negativní právní hodnocení pachatele a jeho činu a působí k dosažení účelu trestního zákona. Trest se ukládá výhradně soudem a jeho výkon je vynutitelný státní mocí.
Trestní řízení	Trestní řízení je zákonem (trestním řádem) upravený postup orgánů činných v trestním řízení a dalších subjektů podílejících se na tomto postupu. Jeho úkolem je zjistit, zda

	<p>se trestný čin stal, zjistit jeho pachatele a uložit mu trest nebo ochranné opatření, zajistit jejich výkon a rozhodnout o nároku poškozeného na náhradu škody způsobené trestným činem. Úkolem trestního řízení je též zajistit, aby nikdo nevinný nebyl trestně stíhán či dokonce odsouzen.</p>
Přípravné řízení	<p>Přípravné řízení je prvním stadiem trestního řízení. Úkolem tohoto stadia je zjistit, zda je podezření z trestného činu proti určité osobě natolik odůvodněné, že je možno podat obžalobu k soudu nebo návrh na potrestání (nebo je na místě věc vyřídit jinak). V tomto stadiu je třeba zjistit a obstarat důkazy svědčící o vině obviněného, stejně jako další důkazy, které vinu vyvracejí.</p>
Předběžné projednání obžaloby	<p>Úkolem tohoto již soudního stadia řízení je, aby soud posoudil, zda obžaloba (popř. návrh na potrestání nebo návrh na schválení dohody o vině a trestu) podaná státním zástupcem soudu poskytuje spolehlivý podklad pro další řízení, zda přípravné řízení bylo provedeno v souladu se zákonem a zda jeho výsledky dostatečně odůvodňují postavení obviněného před soud. Nejde o povinné stadium trestního řízení.</p>
Hlavní líčení	<p>Hlavní líčení je povinným stadiem trestního řízení, v němž se rozhoduje o vině a trestu obžalovaného. Soud přezkoumává obvinění obsažená v obžalobě nebo v návrhu na potrestání nebo v dohodě o vině a trestu, opatří důkazy navrhované v obžalobě a zabezpečí jejich provedení, a to zásadně za účasti veřejnosti a dalších subjektů trestního řízení majících vliv na průběh projednávání věci. V hlavním líčení rozhoduje soud – senát či samosoudce. Hlavní líčení se koná za přítomnosti členů senátu či samosoudce, zapisovatele a státního zástupce. Přítomnost obžalovaného je rovněž nezbytná. V nepřítomnosti obžalovaného lze provést hlavní líčení výjimečně za podmínek uvedených v zákoně.</p>
Odvolací řízení	<p>Toto řízení se koná tehdy, pokud je rozsudek soudu prvního stupně napaden odvoláním, které může podat obžalovaný, státní zástupce a další oprávněné osoby. Úkolem řízení</p>

	o opravných prostředcích (řízení opravné) je přezkoumat na základě podaného opravného prostředku předcházející řízení i vlastní rozhodnutí.
Vykonávací řízení	Účelem vykonávacího řízení je uskutečnit obsah rozhodnutí vydaného orgány činnými v trestním řízení (např. výkon rozsudku, jímž byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody).
Subjekty trestního řízení	Jedná se o státní orgány, fyzické osoby a právnické osoby, které mají a vykonávají vliv na průběh řízení a kterým zákon dává k uskutečnění tohoto vlivu určitá procesní práva nebo ukládá určité povinnosti. Jedná se o orgány činné v trestním řízení, obviněného, obhájce, poškozeného, zúčastněnou osobu, osoby se samostatnými obhajovacími právy, svědky, znalce a tlumočníky.
Orgány činné v trestním řízení (OČTŘ)	Orgány činné v trestním řízení objasňují trestnou činnost pachatele. Jedná se o soud, státního zástupce a policejní orgán.
Podezřelý	Osoba, která byla zadržena v souladu s ustanovením trestního řádu a dosud proti ní nebylo zahájeno trestní stíhání.
Obviněný	Osoba, proti níž je vedeno trestní stíhání. Pojem obviněný se používá i jako legislativní zkratka a rozumí se jím i obžalovaný a odsouzený, pokud z povahy věci nevyplývá nic jiného.
Obžalovaný	Po nařízení hlavního líčení se obviněný označuje jako obžalovaný.
Odsouzený	Osoba, proti které byl vydán odsuzující rozsudek, který již nabyl právní moci, nebo pravomocný trestní příkaz.
Obhájce	Obhájcem v trestním řízení může být jen advokát.
Poškozený	Ten, komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková, morální nebo jiná škoda nebo na jehož úkor bylo získáno bezdůvodné obohacení. Poškozený

	<p>má nárok proti obviněnému na náhradu škody, která mu byla trestným činem způsobena, nebo na vydání bezdůvodného obohacení, které obviněný na jeho úkor trestným činem získal.</p>
<p>Zúčastněná osoba</p>	<p>Osoba, které byla věc zabrána nebo dle návrhu má být zabrána. Zúčastněná osoba má právo činit návrhy a podávat opravné prostředky.</p>
<p>Osoby se samostatnými obhajovacími právy</p>	<p>Jedná se o osoby obviněnému blízké (příbuzní obviněného v pokolení přímém, sourozenec, osvojitel, osvojenec, manžel, partner a druh), probačního úředníka, aj.</p> <p>Tyto osoby vykonávají obhajovací práva ve prospěch obviněného vlastním jménem, mají tzv. samostatné obhajovací právo. Mohou např. ve prospěch obžalovaného podat odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně.</p>
<p>Nezúčastněná osoba</p>	<p>Jedná se o osobu nezúčastněnou na řízení, která byla pouze přibraná k některým zajišťovacím úkonům nebo dokazování, aby byla schopna objektivně a nezávisle popsat jejich průběh (např. soused, zástupce obce nebo kolemjdoucí).</p>

Manuál trestní odpovědnosti SPCSS

Praktická část

MODELOVÉ SITUACE

DOMOVNÍ PROHLÍDKA

PRŮBĚH DOMOVNÍ PROHLÍDKY¹ A PRAVIDLA CHOVÁNÍ PŘI DOMOVNÍ PROHLÍDCE

PRŮBĚH DOMOVNÍ PROHLÍDKY

1. Domovní prohlídka či prohlídka jiných prostor a pozemků (dále „prohlídka“) začíná zpravidla v brzkých ranních hodinách.
2. O konání prohlídky nebudete vyrozuměni předem. Policejní orgán se dostaví na místo konání prohlídky a vstoupí do prostor obvykle bez použití násilí (zazvoní a vyčká otevření, v případě nereagování je oprávněn ke vstupu do míst konání prohlídky použít násilí k překonání překážky bránící vstupu).
3. Jakmile se policejní orgán dostaví do prostor SPCSS, člen ostrahy neprodleně kontaktuje vedoucího oddělení ostrahy, případně pokud tento není k dispozici, pak bezpečnostního ředitele, generálního ředitele nebo jakéhokoli zaměstnance právního oddělení, aby se dostavil na recepci (vrátnici) a doprovodil spolu s jedním členem ostrahy objektu policejní orgán do prostor SPCSS. Současně telefonicky kontaktujte osoby dle bodu 8.
4. Policejní orgán se následně prokáže předložením Příkazu k prohlídce (dále „Příkaz“) a služebního průkazu. Předložení Příkazu i služebního průkazu vyžadujte.
5. Příkaz se předkládá v opise a musí být vydaný soudem s vyznačeným podpisem soudce a razítkem soudu. Vždy zkontrolujte, zda v Příkazu uvedené prostory, kde je nařizována prohlídka, jsou skutečně prostory SPCSS. V případě, že nikoli, upozorněte na tuto věc policejní orgán. Pokud Vám bude Příkaz předán, pečlivě jej uschovejte a předložte odpovědné osobě ihned po jejím příjezdu na místo. Prohlídka může být vykonána i bez Příkazu, ale pouze

¹ K domovní prohlídce blíže v II. části přílohy č. 1 Etického kodexu – Řízení proti právnícké osobě, článek 1 Přípravné řízení – část Zajišťovací opatření).

- tehdy, pokud věc nesnese odkladu (o tom na místě rozhoduje policejní orgán).
6. Vždy zkontrolujte služební průkaz předložený policejním orgánem. Služební průkaz obsahuje pouze fotografii a osobní evidenční číslo policisty. Obsahem služebního průkazu není jméno policisty. K identifikaci policisty nepostačí pouze odznak Služby kriminální policie a vyšetřování, neboť tento neobsahuje žádný identifikační údaj. Číslo, které je na tomto odznaku uvedené, NENÍ osobním evidenčním číslem policisty. Požadujte tedy vždy předložení služebního průkazu. Jméno policisty, které Vám má policista povinnost sdělit, společně s jeho osobním evidenčním číslem (ze služebního průkazu) si poznamenejte a požádejte o jeho zapůjčení za účelem jeho ofocení (vzor služebního průkazu a odznaku policie najdete na webu www.policie.cz). Ověřte dotazem u policejního orgánu, zda policejní orgán hodlá realizovat úkon prohlídky.
 7. Pokud nejste oprávněni jednat za SPCSS, sdělte tuto informaci bez prodlení policejnímu orgánu.
 8. Neprodleně telefonicky kontaktujte všechny tyto osoby v následujícím pořadí:
 - a) **Ing. Vladimír Dzurilla**, generální ředitel, kontakt: 725 721 406
 - b) **Mgr. Jakub Richter**, ředitel úseku právních služeb, kontakt: 736 767 452
 - c) **Julius Dittrich**, vedoucí oddělení ostrahy Vápenka, kontakt: 703 404 352
nebo **Jan Šafr**, vedoucí oddělení ostrahy Zeleneč, kontakt: 703 404 356
(dle místa domovní prohlídky).
 9. Pokud se policejní orgán nedomluví s odpovědnou osobou jinak, požádejte o posečkání se začátkem realizace prohlídky na příjezd některé z výše uvedených osob. Policejní orgán však nemá povinnost vyhovět.
 10. Zajistěte nejméně dvě vhodné osoby za SPCSS, které se budou účastnit prohlídky do příjezdu odpovědné osoby. Vždy by se mělo jednat alespoň o jednoho člena ostrahy a nejlépe o jednoho člena úseku právních služeb. Tyto osoby doprovází policejní orgán na každém kroku.
 11. Požádejte policejní orgán o představení nezúčastněné osoby a o její jméno, příjmení a úřad, kde je zaměstnána. Tyto údaje zaznamenejte a předejte odpovědné osobě ihned po jejím příjezdu na místo.

12. K žádosti policejního orgánu zpřístupněte místa a prostory, které policejní orgán požaduje zpřístupnit (např. kanceláře, uzamčené skříně či trezory apod.), pokud se nacházejí v místě uvedeném v Příkazu.
13. K žádosti policejního orgánu vyčleňte pro policejní orgán vhodný prostor, kde může být shromážděna technika a materiály.
14. Dbejte na to, aby vydané nebo odňaté věci byly po celou dobu ponechány v původním stavu.
15. O prohlídce se sepisuje protokol, kde musí být uvedeny veškeré okolnosti prohlídky. Trvejte na bezprostřední a podrobné kompletní protokolaci celého průběhu prohlídky.
16. Průběžně pořizujte kopie všech policejním orgánem zajišťovaných dokumentů.
17. Každá kopie (určená pro policejní orgán) dokumentu, který může obsahovat obchodní tajemství musí být na první straně zřetelně označena textem „obsahuje obchodní tajemství“.
18. Policejní orgán nemá právo požadovat ani nahlížet do komunikace mezi SPCSS a jejím právním zástupcem. Ochrana advokátního tajemství se však nevztahuje na dokumenty připravené vnitropodnikovým právníkem. Dokumenty obsahující advokátní tajemství není možno vydat a jejich vydání je třeba striktně odmítnout. Před vydáním jakéhokoli dokumentu je tedy zapotřebí zkontrolovat, zda se nejedná o dokument chráněný advokátním tajemstvím.
19. Trvá-li policejní orgán na předložení dokumentu, který je chráněn advokátním tajemstvím, pověřená osoba za SPCSS, která se účastní prohlídky, udělá kopii tohoto dokumentu, dokument vloží do obálky, která se zapečetí a zřetelně se označí nápisem „Advokátní tajemství“. Vše je třeba zaznamenat též do protokolu.
20. Policejní orgán zajištěné věci uloží do obálek či pytlů a následně vše zapečetí. Na závěr prohlídky pečlivě zkontrolujte obsah každé obálky či pytle, porovnejte vše s údaji v protokole o prohlídce (označení zajištěné věci na obálce, obsah zajištěných věcí, případně číslo pečeti). Teprve poté mohou být zajištěné věci zapečetěny. Pokud tak policejní orgán učinil před tím, než jste zkontrolovali obsah obálek či pytlů, trvejte na jejich rozpečetění a kontrole.
21. Foťte pečetění pytlů či jiných prostředků ke shromáždění zajišťovaných věcí a postarejte se o dostatečné zabezpečení pečeti před manipulací.

22. Při zajišťování IT věcí vyžadujte vysvětlení uskutečněných úkonů a pokuste se zajistit osobní účast IT specialisty. Úkony vyfoťte (screenshots). Sledujte a zaznamenejte si klíčová slova používaná při vyhledávání. Žádejte kopie zajištěných datových souborů. Dbejte na přesné označení prováděných úkonů do protokolu, včetně dostatečné identifikace dat.

PRAVIDLA CHOVÁNÍ PŘI DOMOVNÍ PROHLÍDCE

- Vždy zachovejte klid a postupujte dle pokynů uvedených výše.
- Respektujte pokyny policejního orgánu a řiďte se jimi.
- Poskytujte policejnímu orgánu plnou součinnost a s policejním orgánem spolupracujte.
- V žádném případě neodporujte pokynu policejního orgánu, pokud se týká realizace prohlídky.
- V žádném případě žádným způsobem nemařte realizaci prohlídky, zejména neničte, neodstraňujte, neskartujte, neschovávejte či nezadržujte žádné věci, dokumenty nebo jiné důkazy ani žádné takové uměle nevytvářejte.
- **Věci vydávejte policejnímu orgánu pouze na základě jeho vyžádání. Poskytujte informace pouze v rozsahu, v jakém jste tázáni.**
- Vedte si záznam o všech otázkách a odpovědích, které při domovní prohlídce zazněly.
- Zvažte dočasné zablokování všech externích e-mailů a telefonátů.
- **Zachovejte mlčenlivost a neposkytujte policejnímu orgánu žádné informace nad rámec technické realizace prohlídky, zejména výpovědi, a to ani v osobním rozhovoru.**
- O prohlídce nepodávejte nikomu žádné informace (ani vašim kolegům nebo osobám blízkým) s výjimkou osob uvedených v odstavci 8.
- O prohlídce může být pořizován i zvukový a obrazový záznam.

PODÁNÍ VYSVĚTLENÍ A VÝSLECH SVĚDKA**PRAVIDLA CHOVÁNÍ PŘI PODÁNÍ VYSVĚTLENÍ A VÝSLECHU SVĚDKA²**

1. Policejní orgán je oprávněn vyzvat osobu, aby se dostavila k podání vysvětlení.
2. Každý je povinen na předvolání se dostavit a vypovídat jako svědek o tom, co je mu známo o trestném činu a o pachateli nebo o okolnostech důležitých pro trestní řízení.
3. Výzva k podání vysvětlení nebo předvolání k výslechu svědka může být telefonická, ústní nebo písemná.
4. Zaznamenejte si jméno, hodnost a útvar policisty nebo jméno osoby a orgán včetně telefonního čísla, který vyzývá k podání vysvětlení či předvolává k výslechu svědka.
5. Osoba podávající vysvětlení nebo svědek je povinen se k úkonu dostavit. Z úkonu je možné se dostatečně omluvit. V takovém případě bude sjednán nový termín.
6. Dostavte se v označenou dobu na označené místo a doneste veškeré vyžádané věci.
7. Nemařte provedení podání vysvětlení či výslech svědka a dbejte organizačních a technických pokynů vyslychajícího.
8. Před započítím výslechu musí být vyslychaná osoba vždy poučena o svých právech a povinnostech.
9. Důsledně si vyposlechněte či přečtěte poučení vyslychané osoby a v případě nejasností požádejte vyslychajícího o vysvětlení.
10. Osoba podávající vysvětlení a svědek mají povinnost vypovídat pravdu a nic nezamlčet.
11. Nikdy se neuchylujte k hypotézám nebo dohadům a v případě, že nebudete znát přesnou odpověď na otázku, sdělte tuto informaci vyslychajícímu a na otázku neodpovídejte.
12. Odpovídejte stručně a jasně.
13. Osoba podávající vysvětlení a svědek mají právo na právní pomoc advokáta při tomto úkonu.
14. Osoba podávající vysvětlení nebo výpověď jako svědek má právo odepřít vysvětlení nebo výpověď, pokud by jí způsobila nebezpečí trestního stíhání sobě nebo svému příbuznému v pokolení přímém, svému sourozenci, osvojiteli, osvojenci, manželu, partneru nebo druhu anebo jiným osobám v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu by právem pociťovala jako újmu vlastní dle § 100 odst. 2 TŘ nebo pokud je příbuzným obviněného v pokolení přímém, jeho sourozencem, osvojitелеm, osvojencem, manželem, partnerem a druhem dle § 100 odst. 1 TŘ.

² K výslechu svědka blíže v II. části přílohy č. 1 Etického kodexu, úvodní části k pojmu svědek a článku 3 Hlavní líčení – část Výslech svědka a obviněného.

15. V případě okolností dle § 99 trestního řádu platí pro osobu podávající vysvětlení a svědka zákaz výslechu (utajované informace, státem uložená nebo uznaná povinnost mlčenlivosti).
16. V případě, že se vás policejní orgán bude vyptávat na obsah komunikace s advokátem, nejste povinen odpovídat.
17. Po skončení podání vysvětlení či výslechu svědka Vám policejní orgán předloží protokol o podání vysvětlení nebo o výslechu svědka, ten si důkladně přečtete a zkontrolujete, zda jeho obsah souhlasí s tím, co jste sdělil/la. V případě, že protokol nesouhlasí s tím, co jste sdělil/la, podejte proti protokolu námitky a žádejte vyslyšajícího o opravu chyb. Pokud obsah protokolu souhlasí s tím, co bylo sděleno, podepište parafou každou stránku vpravo dole a na poslední stránce podepište ke svému vyznačenému jménu.
18. Požádejte o kopii protokolu o podání vysvětlení či o výslechu svědka. Vyslyšající Vám ji však nemusí poskytnout.